

PERSONALITATEA ȘI OPERA DOMNITORULUI AL. IOAN CUZA REFLECTATĂ ÎN MEDALISTICĂ

Katiușa Pârvan
Mariana Neguțu

În galeria celor mai îndrăgite personalități ale poporului român, Al. Ioan Cuza ocupă un loc de frunte. Tinerețea, devotamentul față de idealurile naționale, participarea la toate mișcărilor democratice și revoluționare, tradiția unionistă a familiei, cinstea și corectitudinea în fața corupției din anii luptei pentru Unire și nu în ultimul rând abnegația cu care a luptat pentru realizarea obiectivelor pașoptiste de modernizare a Principatelor, demnitatea în momentul abdicării și suferința exilului pe care nu l-a întrerupt în ciuda imensului dor de țară, pentru a nu provoca tulburări la începutul noii domnii și permanenta iubire sinceră afirmată față de cei mulți, sunt doar câteva din calitățile și acțiunile sale, ce l-au așezat sus de tot în inima și memoria românilor, alături de alți foarte îndrăgiți eroi ai neamului, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul¹.

Memoria metalului a făcut să dăinuie peste veacuri chipul și faptele sale, prin numeroase medalii, multe din ele păstrate la Muzeul Național de Istorie a României.

Pornind de la subiectele, stilistica și autorii lor, am grupat medaliile dedicate domnitorului și realizărilor sale în trei etape. În prima etapă - 1857 - 1862 - am încadrat medaliile bătute pentru comemorarea acțiunilor de susținere a luptei unioniste, precum și pe cele emise imediat după alegeri. A doua etapă - 1862 - 1865 - cuprinde cele mai frumoase piese, bătute de elita gravurilor din Paris; medaliile ce au comemorat realizările domnitorului și colaboratorilor săi apropiați, precum și decorațiile, medaliile-decorații și proiectele lor, aceste specii reprezentând o manifestare a independenței statului nou creat, ce l-a preocupat permanent pe Cuza, încă din 1860.

Ultima etapă cuprinde *medaliile postume*, executate pentru comemorarea morții domnitorului și a unora din operele lui, precum și medalii pentru baterea cărora s-a folosit efigia sau numele său.

I. 1857 - 1862

Primele medalii din catalog sunt legate de activitatea adunărilor electivă care l-au votat în unanimitate pe Cuza, adunări din care a făcut parte și el, ca

¹ Într-un articol din ziarul "Timpul" (an II, nr. 221, p. 2, din 29 septembrie 1877) se afirma "Să nu ne îndoim că la Plevna, alături de glorioasele umbre ale lui Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, stă și umbra lui Alexandru Ioan ca să binecuvinteze pe eroii noștri care înfruntă Semiluna cu bărbăția strămoșească [...]. Pata s-a șters de pe drapelul țării de vitejii noștri ostași, care grație lui Alexandru Ioan combăteau ca oameni liberi iar nu ca clăcași"; Grigore Chiriță, *Armata, detronarea lui Cuza Vodă și Carol de Hohenzollern* (II), p. 1125, nota 49, în RI, tom III, nr. 11-12, 1992, pp. 1123-1141.

deputat de Covurlui. Cea dintâi piesă prezentată este o mică medalie cu toartă (15 mm), bătută din aur și argint la Paris. La inițiativa deputatului Cristian Tell, piesa urma să comemoreze istoricele adunări de la Iași și București, din 7 și 9 octombrie 1857, care s-au pronunțat în unanimitate pentru Unire. Exemplarele din aur s-au oferit delegaților străini și șefilor celor două adunări². În colecțiile Muzeului Național de Istorie a României se păstrează exemplare din aur, argint, bronz și bronz aurit, cu toartă și fără, cu diamenul și, în cazul pleselor din metal prețios, greutatea diferite. Considerăm exemplarele din bronz și bronz aurit piese apocrife, bătute într-un atelier local dintr-una din capitale - "medalii populare" distribuite maselor largi cuprinse de bucuria acelor zile sau mai târziu pentru colecționari³.

Din anul 1857 datează și insigna de deputat în Adunarea Ad-hoc a Moldovei, pe care cu siguranță a purtat-o și Cuza. Insigna, ce trebuia să fie din argint aurit, a fost comandată de caimacamul Moldovei, N. Vogoride, ca semn distinctiv pentru deputații care au luat parte la adunarea electivă de la Iași, din 7 octombrie 1857. Astfel de insigne s-au bătut și mai târziu, pentru colecționari, după ștanțele originale⁴.

În anul 1859, dubla alegere a colonelului A.I. Cuza a produs un entuziasm general, manifestat și prin emiterea unor medalii comemorative, o bună parte din ele păstrate la Muzeul Național. Prima dintre acestea (cat. 9), pe care o considerăm o medalie oficială, bătută poate prin grija guvernului sau Adunării țării, s-a emis pentru comemorarea primei întruniri a celor două Camere reunite după alegeri, fiind cunoscută sub numele *Deputatul este inviolabil*. Este opera unui gravor consacrat, cu siguranță străin. Impresionează prin simplitatea și acuratețea reprezentărilor și prin calitatea execuției; pe avers apar scuturile acolate cu stemele

² Congresul de la Paris din 1856 hotărâse convocarea adunărilor Ad-hoc pentru consultarea voinței populare. Aceste adunări democratice, din care urmau să facă parte reprezentanții tuturor stărilor, deci și deputați clăcași, au creat o stare de entuziasm general, care s-a dorit comemorată prin minimedaliile prezentate.

³ Se poate ca aceste exemplare din bronz să fi fost contrafaceri "patriotice", realizate mai târziu cu ocazia unor comemorări sau pentru colecționari; vezi O. Iliescu, *O medalie inedită a principelui Moldovei Mihail Sturdza (1839)*, pp. 271-272, în "București. Materiale de istorie și muzeografie", XII, București, 1997, pp. 266-272. Autorul amintește afirmațiile lui George Severeanu care, la 1904, susținea că l-a depistat (dar nu-l numea) pe creatorul unor medalii apocrife complet inventate pentru a înșela buna credință a colecționarilor, fiind de părere că acest "creator" a fost anticarul și editorul de medalii Șaraga din Iași, autor de medalii populare, bătute între 1849-1913. Nu respingem cu totul ideea; se știe că Șaraga "a tras" din numeroasele medalii populare "inițiate și editate de el splendide ediții mărite, pentru muzee și colecții, unele din ele turnate în metale prețioase"; I. Massof, *Strădania a cinci generații. Monografia familiei Șaraga*, Biblioteca evreiască. *Contribuții la istoria evreilor în România*, București, 1941, p. 68. De asemenea, este cunoscută practica folosirii modelelor executate de gravori renumiți pentru producții populare ulterioare, semnate sau nu; vezi Katiușa Pârvan, *Opera medalistică a sculptorului Constantin Kristescu*, în "Acta Moldaviae Meridionalis", II, Vaslui, 1993-1998, pp. 294-305, unde este prezentată o astfel de "imitație" lucrată în atelierul gravorului bucureștean Carniol, și el autorul a numeroase medalii populare.

⁴ *Catalogul medaliilor moldo-române cunoscute de la anul 1600 până la 1906*, în BSNR III, pp. 18-19.

celor două principate (dextra stema Moldovei, senestra stema Țării Românești), surmontate de o coroană princiară; se cunosc exemplare din argint și bronz.

Următoarele două medalii din catalog au pe avers portretul domnitorului Cuza, prezentat $\frac{3}{4}$ spre stânga, cu favoriți mari, purtând uniforma de gală și o mantie îmblănită pe umeri. Ambele, datate 1859 (5/24 și 24 Ianuarie), s-au bătut, evident, pentru comemorarea dublei alegeri a lui Cuza, fapt remarcabil pentru țările române care reușiseră să ocolească hotărârile Conferinței de la Paris, în favoarea lor.

Prima dintre ele (cat. 10), cunoscută sub numele *5-24 Ianuarie 1859*, prin execuția îngrijită și reprezentările clasice, este o medalie oficială⁵. Pe avers este redat portretul lui Cuza dinaintea alegerilor (descriș mai sus), întâlnit pe fotografiile, litografiile și medaliiile din anul 1859. Legenda este exprimată în stilul și cu ortografia epocii.

Reversul medaliei este interesant, determinându-ne să atribuim piesa unui atelier și gravor străin. Legenda **DUMNEDIEU PROTÉGÉ ROMANIA**, seamănă izbitor cu legenda medaliei bătută în 1857 la Paris din inițiativa deputatului muntean Christian Tell (cat. 1-5), fiind o traducere în limba română a legendei, **DIEU PROTÉGÉ LA ROUMANIE**. Alegoria de pe revers – cele două tinere simbolizând principatele, foarte asemănătoare cu cea de pe medalia dedicată caimacamilor Sturdza și Panu, bătută tot în 1859 și executată după modelul gravurului Farochon din Paris, ne duce cu gândul la un autor comun⁶. Aceste observații ne-au determinat să atribuim piesa gravurului parizian Farochon, care poate fi și autorul medaliei din anul 1857 (cat. 1-5).

Medalia următoare (cat. 11-12), din plumb și aliaj tipografic cu mult plumb, este executată foarte imprecis. Portretul lui Cuza – o variantă a celui dinaintea alegerilor, cu favoriți, în costum de gală și mantia îmblănită pe umăr – este redat grosier, detaliile fiind destul de greu lizibile. Reprezentările nu au relief pe revers, cele două scuturi ce flanchează legenda, sunt aproape ilizibile. Legenda de pe avers redă numele și titlul lui Cuza, precum și numele țării într-o formă deosebită, singulară pentru medalistica sa (**ALEKSANDRU...PRINZUL MOLDO-ROMANII**), formă cu o rezonanță mai degrabă ruso-germană decât franceză, cum ar fi de așteptat. Oricare ar fi originea gravurului, observațiile de mai sus, precum și legenda incorectă de pe revers (**AGUNGE** pentru *ajunge*), atribuie medalia unui gravor străin, nefamiliarizat cu limba română sau unui "meșter" local începător, mai puțin priceput. Piesa poate fi încadrată în categoria medaliilor populare, prin execuția mai mult decât modestă, compensată de elanul patriotic, mobilizator și încrezător, ce se degajă din legendă. De altfel, este cunoscut faptul

⁵ Nu apare în cataloagele de referință, există în colecții muzeale, dar nu a fost publicată în extenso.

⁶ MPR, pp. 52-53. Parizianul Jean Baptiste Eugène Farochon (1812-1869), gravor și medalist, a fost elevul lui David d'Angers; în 1835 a obținut "Grand Prix" la Roma pentru gravura de medalii. În perioada 1833-1868 a expus numeroase lucrări la Salonul din Paris; Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *Eveniment și personalități românești în operele unor medaliști străini*. Catalog de expoziție, București, 1993, p. 18.

că medalia s-a bătut pentru a fi distribuită la țărani⁷. Datorită rarității acestei medalii și materialului din care este executată (plumb), ne punem întrebarea dacă nu avem de-a face doar cu un proiect nerealizat.

Aceste două medalii (cat. 10-12) ni se par deosebit de interesante, atât prin frecvența redusă, cât și prin particularitățile de execuție. Prima dintre ele, asemănându-se cu piese de epocă bătute la Paris (cat. 10), o medalie <oficială> dedicată prințului Cuza imediat după dubla sa alegere, a fost, probabil, emisă odată cu cea care comemora întrunirea primei camere a Principatelor Unite (cat. 9). Cea de-a doua, rudimentară, a fost cu siguranță o încercare locală (Iași?), destinată populației de rând, cum vor mai fi fost și altele; oricum, este cu atât mai importantă.

Ultima piesă din această grupă este medalia dedicată fuzionării oștilor celor două principate, în aprilie 1859. Organizarea armatei a urmat foarte curând după înfăptuirea unirii, iar armata proaspăt alcătuită din 11.000 oșteni, a fost pusă sub comanda generalului Milicescu⁸. Evenimentul, larg mediatizat a fost imortalizat prin numeroase litografii, tablouri și, foarte probabil, prin emiterea acestei medalii. După unele afirmații, acest lucru s-a făcut mai târziu, în 1896 când, un particular ieșean a comandat medaliiile, din argint și bronz, la Stuttgart⁹. Fără îndoială, medalia a fost executată după o fotografie foarte răspândită în epocă¹⁰; faptul că legenda este redată în alfabetul de tranziție poate fi un alt argument pentru baterea medaliei, în 1859, într-un atelier tradiționalist (cum a fost cel al anticarului Șaraga)¹¹. De altfel, se cunosc și alte medalii din prima jumătate a secolului al XIX-lea, bătute la Iași sau București, cu legende redată în alfabetul de tranziție, atunci în uz în ambele principate¹². De aceea nu considerăm medalia noastră

⁷ BSNR, III, p. 22; *Istoria României*, vol. IV, București, 1964, p. 312 și fig. 46.

⁸ Printr-un înalt ordin de zi din aprilie 1859, Cuza a hotărât organizarea unei tabere militare la Florești, jud. Prahova, unde urmau a fi instruite importante efective din armatele celor două principate, în vederea unificării lor. D. Berindei, *Frământările grânicerilor și dorobanșilor în jurul formării taberei de la Florești (vara anului 1859)*, în "Studii", X (1957), 3, pp. 114-133. În privința efectivelor, în "Dâmbovița" se vorbea de 12.000 oameni; Dâmbovița, I (1859), p. 315, apud D. Berindei, *Epoca Unirii*, București, 1979, p. 172. Vezi și N. Postolache, *Istoria sportului în România. Date cronologice*, București, 1995, p. 29.

⁹ M.P.R., p. 55. Fără a fi citată sursa informației, autorii argumentează baterea târzie prin portretul domnitorului - cu favoriți, ca în perioada anterioară unirii din 1859; BSNR, *op. cit.*, p. 23. Nu considerăm argumentul hotărâtor, cu atât mai mult cu cât există și alte medalii bătute fără dubiu în același an, ce reproduc imaginea domnitorului cu favoriți și cu legendă în grai moldovenesc. Nu excludem cu totul o rebateră ulterioară, pentru colecționari, practică des întâlnită.

¹⁰ *Istoria Românilor*, vol. VII, București, 2003, unde, la p. 463, fig. 198, este reprodus portretul lui Cuza deputat în Adunarea Obștească, identic cu cel de pe primele sale medalii sau, *ibidem*, p. 490, fig. 208, unde există aceeași identitate între portretul domnitorului din fotografia care imortalizează armata de la Băicoi (1859) și cel de pe medalia noastră.

¹¹ Vezi nota 3. Acest tip de legendă nu contrazice anul de batere - 1859, dar poate atribui piesa unui atelier local, care putea fi cel al fraților Șaraga. I. Massof, *op. cit.*, p. 101.

¹² Amintim: "Fondarea Academiei Mihăilene din Iași" (1838), "Restaurarea M-rii Bistrița" (1845), "Inaugurarea podului peste Olt de la Slatina" (1846), "Construirea fântânilor din București" (1846),

apocrifă, atâta vreme cât nu avem argumente clare, în catalogul nostru păstrând datarea de pe piesă¹³.

Așa cum am amintit la început, medaliile emise înaintea anului 1862 au fost lucrate de diverși artiști, fie în afara țării (Franța), fie în țară (îndeosebi la Iași). Portretul principelui este cel dinaintea alegerilor, cu favoriți mari, îmbrăcat în costum de ofițer cu o mantie aruncată pe un umăr, executat după o litografie a lui Gh. Asaki¹⁴, cu mai multă sau mai puțină precizie, după atelierul care a executat comanda. Deși modelul este același, se observă o mare variație de execuție, ce dovedește mai mulți executanți: numele principelui și al țării sunt redată variat, legendele sunt adesea incorecte, uneori conturul este fără relief.

II. 1862 – 1865

Încă din anul 1861 Cuza a trimis emisari în Franța pentru a stabili colaborări în ceea ce privește organizarea instituțiilor statului după model francez. Faptul se reflectă și în medalistică, din 1862 piesele de acest fel vor fi executate, de regulă, de gravori francezi.

Prima medalie din această etapă prezentată de noi este cea bătută în 1862 pentru Curtea de Casație unită stabilită la Focșani (cat. 15-16).

Convenția de la Paris (7/19 august 1858) discutase și trasase viitorul principatelor. Acolo s-a hotărât, printre altele, înființarea unei Curți comune de casație la Focșani, care să funcționeze până la suprimarea celor separate. Instituția era apreciată de contemporani ca “adevăratul suveran” al Principatelor Unite, o instituție

"Concertul lui Liszt la Iași" (1847), "Reclădirea Bisericii Sf. Spiridon din București" (1852), "Nașterea și botezul Domniței Elena" (1848); BSNR III, pp. 10-16 și BSNR XIII/ 27, p. 28.

¹³ Cel mai puternic argument pentru anul 1859, după părerea noastră, este prezența matrițelor acestei medalii expuse alături de medalie, la "Muzeul Unirii" din Iași, cf. Andone Cumpătescu, *Personalități ale Iașului în imagini medalistice*, Iași, 2002, pp. 56-57, unde autorul menționează că acel catalog al medaliilor românești emise până în 1906 este "lucrat după catalogul în limba germană publicat în broșură de Egon Groner, *Rumänische Medaillen vom Jahre 1600 bis einschliesslich 1900 mit ihrem Nachprägungen und deren Kennzeichen*, București, 1905, rectificat și completat până în 1906 de col. G. Iordăchescu...". Afirmția că medaliala a fost comandată de un particular în 1896 a fost lansată de G. Severeanu; care cercotând catalogul firmei germane W. Mayer & F. Wilhelm, a văzut reproducerea medaliei de la Socola la tabela 3 și, cunoscând faptul că firma a luat ființă în 1860 (Simona Boicescu, *Medalii inedite cu subiecte din domeniul medicinei aflate în colecția Muzeului Național de Istorie*, în "Cercetări Numismatice", IV, București, 1982, pp. 163-168, nota 15), a cerut detalii privind medaliala. Răspunsul nu a clarificat lucrurile, firma răspunzând că cel care a comandat piesa a a păstrat anonimul și a luat modelul și ștanțele cu sine. Concluzia lui Severeanu era că medaliala a fost inventată, ca și medaliala bătută pentru comemorarea vizitei lui Liszt la Iași; vezi nota 12. Despre această medalie se știe însă că este autentică, cf. dr. I. Weinberg, *Momente și figuri din trecutul muzicii românești*, București, 1967, p. 90, la Andone Cumpătescu, *op. cit.*, p. 57. De ce nu ar fi și medaliala întâlnirii de la Socola autentică, doar se păstrează exemplare din argint, bronz și plumb, iar desenul medaliei a fost realizat după o litografie de epocă aparținând lui Asaki, având elemente identice? De ce să nu ne gândim, mai degrabă, că după piesa sau desenele originale folosite pentru medalie, s-au rebătut mai târziu copii, așa cum s-a întâmplat și cu alte medalii de epocă.

¹⁴ Andone Cumpătescu, *op. cit.*, p. 57.

fundamentală, "prin care Unirea era în fapt realizată"¹⁵. Legea pentru înființarea ei s-a promulgat la 12/24 ianuarie 1861, dar s-a aplicat la 15 martie 1862, când instituția s-a mutat la București. Atunci au fost instalați și membrii, numiți de Cuza. Primul președinte a fost Vasile Sturdza, iar procuror general, Mihail Kogălniceanu care a demisionat înainte de instalare¹⁶. Cu ocazia mutării Curții de Casație la București s-au distribuit medalii din bronz aurit, de 25 mm. Printre medaliiile păstrate la MNIR se află și un exemplar din bronz. Considerăm că este vorba de o contrafacere populară, pentru uzul unor categorii largi de populație. Piesa impresionează prin simplitatea și corectitudinea execuției, fapt ce ne îndreptățește să considerăm ca autor un gravor străin, poate francez. Numele domnitorului este redat în forma răspândită în epocă – Alecsandru, iar numele țării este cel recunoscut oficial – Principatele Unite.

O altă medalie bătută în 1862 este *Fondarea Azilului Elena Doamna*, dedicată celei mai cunoscute opere de caritate a Elenei Cuza.

Orfelinatul pentru fete a fost construit sub atenta ei supraveghere. Vizitând vechiul azil pentru orfani întemeiat de Carol Davila la Cotroceni, Doamna a intervenit pe lângă primul ministru din acea vreme, Nicolae Kretzulescu, să ia măsuri urgente pentru construirea unui așezământ nou, ca o anexă a vechilor clădiri. Elena Cuza a oferit din caseta personală suma de 1.000 galbeni pentru a se putea începe lucrarea¹⁷. Doamna s-a adresat ministrului printr-o scrisoare publicată în Monitorul Oficial din iulie 1862, exprimându-și dorința de a avea sub priviri pe acești mici năpăstuiți ai sorții, spre a-i vizita cât mai des și a supraveghea educarea lor¹⁸. Construirea azilului a fost aprobată prin Decretul domnesc 303, publicat în același Monitor Oficial în care apărea și scrisoarea amintită. Construcția a început imediat, cu banii donați de Elena Cuza și cei strânși de o Comisie specială¹⁹. Piatra fundamentală s-a pus la 29 iulie 1862. Cu această ocazie s-au distribuit medalii din bronz, bronz aurit și argintat, executate la Paris de August Armand Caqué, gravorul Curții imperiale a lui Napoleon al III-lea²⁰. Și această piesă este foarte echilibrat modelată; pe avers este redată clădirea instituției, cu legendă semicirculară deasupra și liniară în exergă. Reversul cuprinde doar o legendă pe mai multe rânduri, care menționează numele ctitorilor²¹.

¹⁵ C-tin. C. Angelescu, *Comisia Centrală de la Focșani (1859-1862)*, pp. 244, 252, în AIIA, XVI, Iași, 1979, pp. 239-269; vezi și idem, *Proiectul de Constituție din 1859 al Comisiei Centrale de la Focșani*, în AIIA, XVII, Iași, 1980, pp. 363-404.

¹⁶ MPR, p. 55.

¹⁷ Câțiva ani mai târziu și principesa Elisabeta va face același lucru, grija pentru Orfelinatul de la Cotroceni fiind cea dintâi acțiune a sa după căsătoria cu Carol. Vezi și E. Oberländer Târnovcanu, *Katiușa Pârvan, Regina Elisabeta în medalistică*, în "Muzeul Național", vol. XIV, București, 2002, pp. 246-270.

¹⁸ MPR, p. 56 și nota 1.

¹⁹ MPR, pp. 57-58, unde este reprodus și conținutul scrisorii.

²⁰ Caqué Armand Auguste (1793-1881), francez de origine, a lucrat ca medalist și gravor la Cabinetul Imperial din Paris între 1853-1868; Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *op. cit.*, p. 7.

²¹ Medaliiile lucrate de Caqué au un avers simplu și un revers cu legendă pe mai multe rânduri; din punct de vedere stilistic, prin analogie, am putea considera medalia de la nr. 9 tot opera sa.

O realizare deosebită a domnitorului Cuza, foarte mediatizată în epocă, a fost secularizarea averilor mănăstirești. Potrivit legii, mănăstirile închinat Muntelui Athos aveau obligația să verse visteriei un sfert din veniturile lor anuale. Neachitându-se de obligație, ele ajunseseră la datorii imense față de stat. În 1859, în Moldova, această sumă se ridica la 1.466.520 lei, iar în Țara Românească situația era și mai gravă. Ele datorau pentru trecut 16.565.062 lei, la care se adăuga suma de 2.925.062 lei, ce reprezenta contribuția de 25% pe anul 1858, suma totală ridicându-se la 19.490.124 lei²².

Legea secularizării averilor mănăstirești, votată la 17/29 decembrie cu 93 voturi pentru și 3 contra, prevedea la art. 1: "toate averile mănăstirești din România sunt și rămân averile statului"²³, indiferent dacă erau închinat sau nu. Deci era o măsură generală care privea toate mănăstirile, pentru a nu fi învinuți că s-a dat o lege discriminatorie, nedreaptă și xenofobă.²⁴ Realizarea s-a bucurat de o mare popularitate în țară. A fost comemorată prin baterea unor medalii din argint și bronz de către județul Tecuci. Aversul acestora redă stema județului – ciorchine de strugure surmontat de coroană, iar reversul, tipic pentru școala franceză de gravură, doar o legendă pe mai multe rânduri. Medalia este ovală, formă mai puțin întâlnită la astfel de piese și este opera gravorului Stern din Paris²⁵. Dimensiunile variază, în funcție de metalul din care sunt confecționate piesele. Ca și celelalte medalii create de școala franceză de la mijlocul secolului al XIX-lea, sunt de o simplitate și sobrietate care impresionează în mod deosebit, dublate de o execuție perfectă²⁶.

În același an s-au bătut două medalii ce comemorează aspecte ale activității domnitorului Cuza pentru reorganizarea armate. Prima dintre ele (cat. 22), este o piesă inedită și foarte interesantă, lucrată din argint. Pe avers reprezentările sunt incizate: central, doi oșteni în uniforma militară a Principatelor Unite, care țin un scut cu stemele acolate ale Moldovei și Țării Românești, surmontat de două mâini care se strâng; deasupra lor este plasată o coroană princiară. În exergă este înscrisă data **18/30 august 1863**. Pe revers, în cunună de laur, se află o scurtă legendă în limba latină – **HONOS VIRTUTI** (o variantă foarte rar întâlnită a lui honor). Execuția stângace și puțin imprecisă, fără a diminua elanul patriotic, trădează un autor local, poate unul din gravorii măruți care au lucrat în atelierele din

²² C-tin. C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, București, 1966, p. 145.

²³ C-tin. C. Giurescu, *Al.I. Cuza*, București, 1973, p. 71.

²⁴ *Ibidem*, p. 73. În acest fel era recuperat peste un sfert din teritoriul național, până atunci închinat locurilor sfinte; vezi și A.D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, I, Iași, 1903, p. 314; D. Berindei, *op. cit.*, p. 108.

²⁵ Stern René a lucrat ca medalist și gravor de metale prețioase în prima jumătate a secolului al XIX-lea, la Paris, fiind proprietarul firmei care îi purta numele; Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *op. cit.*, p. 72.

²⁶ În Tezaurul istoric al Muzeului Național de Istorie a României este expus un medalion din aur de aceeași formă și dimensiuni, cu reprezentarea stemei județului Tecuci bătută în diamante, oferit personal domnitorului Cuza cu acest prilej. Se știe că în același timp s-a bătut și o medalie comemorativă, "700 exemplare plus două de aur pentru domn, în semn de omagiu" – (una era pentru Elena Cuza); Marin Mihalache, *Cuza Vodă*, București, 1967, p. 162.

București. Este o piesă din categoria “medaliilor populare” care sunt expresia sentimentului epocii.

A fost dificil de atribuit această medalie, vara anului 1863 fiind bogată în acțiuni care urmăreau modernizarea țării, dar și contracararea opoziției adversarilor politicii lui Cuza, ce devenise mai autoritară. Ținând cont de reprezentări și legendă, putem lega baterea medaliei de momentul punerii în aplicare a organizării militare a vătășeilor de sate, la 18-19 august 1863²⁷. Evenimentul a avut o amploare deosebită. În tabăra de pe platoul Cotrocenilor, organizată în lunile iulie-octombrie, s-au adunat 8.500 oșteni. Pe data de 1/13 septembrie Al. Ioan Cuza a distribuit unităților din tabără noile drapele²⁸ și poate cu acest prilej s-au distribuit astfel de medalii. Execuția stângace plasează medalia tot în categoria celor populare, opera unui gravor mai puțin specializat.

Tot în anul 1863 a fost bătută și medalia dedicată inaugurării Manufacturii de Arme din Dealul Spirii. După organizarea armatei naționale imediat după Unirea principatelor, atelierele din Moldova și Muntenia care produceau muniție pentru oștire, nu mai corespundeau noii stări de fapt²⁹. Ca urmare, la inițiativa conducătorului armatei naționale, generalul Ioan Em. Florescu, s-a hotărât construirea unui arsenal modern în Dealul Spirii, a unui depozit de pulbere la Cotroceni și a unei fabrici de pulbere la Târgșor. În vederea unei colaborări în acest domeniu, s-a apelat la specialiști din Belgia, pentru documentare fiind trimis căpitanul Herkt. Doi ani mai târziu - 1864 - a fost creat în Dealul Spirii Stabilimentul Artileriei, care cuprindea și o parte din vechile ateliere³⁰. La 1/13 februarie 1861 a început să funcționeze Arsenalul Armatei, care avea secții de pulberărie, pirotehnie, reparare și fabricare a armelor, precum și producție de arme de tir sportiv³¹.

Medalia bătută pentru comemorarea inaugurării Arsenalului (cat. 23-25) este opera gravorului Caqué din Paris; se caracterizează prin simplitate și echilibru: pe avers este reprezentat edificiul, stema Principatelor Unite și o foarte scurtă legendă; pe revers se află o legendă pe mai multe rânduri de înălțimi diferite, ce realizează un frumos joc de volume. S-au bătut exemplare din argint, bronz aurit, argintat, precum și aluminiu. Din punct de vedere al concepției și realizării, medalia seamănă foarte mult cu cea dedicată fondării Azilului Elena Doamna, cu siguranță comandate, concepute și executate în același timp.

²⁷ Conform “Monitorului Oastei” nr. 160 din 19 august 1863, pp. 657-658, apud D. Berindei, *op. cit.*, p. 168.

²⁸ *Ibidem*, p. 172.

²⁹ Încă din 1862 exista la București o “fonderie” a armatei; C-tin. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 106.

³⁰ Au fost demolate totodată cele mai depărtate ateliere bucureștene de centrul din Dealul Spirii, precum și unele din provincie; D. Berindei, *op. cit.*, p. 178.

³¹ N. Postolache, *op. cit.*, p. 30; la 25 februarie/12 martie 1862 s-a început la București și construcția unui stand de tir sportiv. În 1865, Manufactura de Arme din capitală a fabricat primele puști autohtone cu capse – carabine, puști, prezentate la prima expoziție națională de industrie și agricultură inaugurată în București la 20 mai 1865; *ibidem*, p. 32; D. Berindei, *op. cit.*, p. 178.

Bateria medaliilor-premiu pentru expozițiile agricole și industriale își are originea în propunerea participării românilor la Expoziția internațională de la Londra din 1861; însă Imperiul Otoman s-a opus participării noastre cu pavilion separat. Drept compensație, în anul 1862, printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri, s-a decis deschiderea unei expoziții naționale de industrie și agricultură la București, cu ocazia Târgului Moșilor³².

Primele medalii-premiu s-au distribuit la cele 3 expoziții regionale de agricultură și industrie din anul 1864. Astfel, s-au bătut medalii pentru: 1. Expozițiile de horticultură și agricultură și Expozițiile regionale din București, din anii 1864 și 1865, care diferă prin legenda și medalioanele de pe revers; 2. Expozițiile regionale din Iași din anii 1864 și 1865; 3. Expoziția regională din Fălticeni din anul 1864. Aceste medalii (cat. 26-38) prezintă semnătura gravorului A. Pittner sub braț; cele pentru expoziția din Fălticeni diferă prin câteva particularități: nu au legendă pe avers și nu sunt semnate, iar diametrul este 58 mm; există și o variantă, de 60 mm, din bronz, cu semnătura gravorului A. Pittner sub braț³³.

Între medaliiile păstrate la MNIR se află o piesă unifacies, ce redă aversul medaliilor expoziției din Fălticeni, varianta nesemnată (cat. 38). Piesa poate fi o copie după modelul executat de Pittner pentru medaliiile premiu distribuite la expoziția organizată pe cheltuiuala statului la Fălticeni³⁴. La fel de bine poate fi o machetă/probă executată de însuși Pittner, după cum poate fi o imitație a unui gravor local³⁵.

1864 este și anul executării medaliilor și decorațiilor pentru recompensarea eroismului militar (cat. 39-42; 44): *Devotament și Curaj* și *Virtutea Militară*, *Ordinul Unirii* (prima decorație clasică românească), precum și proiectul acestui Ordin (cat. 43), ce constituie materializarea încercărilor lui Cuza de a institui un sistem național de ordine și decorații pentru recompensarea celor care au binemeritat de la țară. Opoziția Porții a fost categorică în fața unui asemenea manifestări de afirmare a suveranității³⁶.

³² Victor N. Popp, *Monetele și medaliiile lui Cuza-Vodă*, București, 1925, pp. 6-11.

³³ Pittner Wilhelm Anton gravor și medalist austriac; a deschis, în jurul anului 1856, o casă de gravură la Viena. Este cunoscut pentru realizarea unor medalii premiu executate după modelul unor artiști renumiți în epocă: Neuberger, Neudeck, Tautenhayn, Scharff. În anul 1867 s-a retras de la conducerea firmei; Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *op. cit.*, p. 77.

³⁴ BSNR III, pp. 29-31. Autorii consideră aceste medalii dubioase. Suntem de aceeași părere; probabil s-au executat de alți gravori din țară, după modelul original. Spre această ipoteză pledează lipsa legendei de pe avers.

³⁵ Este bine cunoscută practica meșterilor autohtoni, care foloseau ca model creațiile unor case renumite pentru producțiile lor, adesea nereușite; vezi Ernest Oberländer Tămoveanu și Katiușa Pârvan, *Carol I în medalistică*, în Muzeul Național, vol. XIII, București, 2002, pp. 137-181 și *idem*, *Regina Elisabeta...*, pp. 252-254; Katiușa Pârvan, *Opera medalistică a sculptorului Constantin Kristescu...*

³⁶ Câteva referiri la preocuparea lui Cuza pentru crearea unui sistem național de decorații, "care a făcut ca autonomia țării să fie cunoscută în cel mai larg înțeles al cuvântului, care a ținut să o manifesteze și prin semne exterioare, care a bătut monede din bronz de 5 și 10 sutimi/ bani fără a

Prima decorație românească cu caracter militar a fost *Pro Virtute Militari*, instituită în 1860 de Al.I. Cuza pentru recompensarea oștenilor care luptaseră în Dealul Spirii în septembrie 1848 împotriva armatei turcești³⁷. În proiectul de lege publicat în "Monitorul Oastei" nr. 20 din 30 mai 1860, la art. 3 se menționa: "*Ostașilor de orice grad cari au participat în zisa luptă să li se dea câte o medalie comemorativă spre a o purta atașată printr-o cordea tricoloră. Medalia să fie de bronz de două centimetre, pe o parte să aibă data în relief 13 Septembrie 1848 Dealul Spirei, iar pe alta să fie gravat tot în relief vulturul cu capul de zimbru pe piept în un scut deosebit cu inscripția Pro Virtute Militari*"³⁸. A fost, probabil, comandată la Paris gravorului Caqué în 1864, odată cu celelalte dar, din cauza opoziției Porții, a fost adusă în țară și distribuită abia în 1866³⁹.

Tot în 1864 s-a emis medalia decorație *Devotament și Curaj*, ce se acorda persoanelor care luptaseră vitejește pentru salvarea populației în timpul inundațiilor din acest an, precum și celor care aduceau servicii tronului și țării. Este cunoscut un desen ce-l reprezintă pe Domnitor conducând lucrările de salvare a sinistraților. Cu această ocazie Cuza a primit o diplomă specială⁴⁰. Deși s-au bătut în 1864, datorită opoziției puterilor garante și Turciei, medaliile nu s-au distribuit oficial decât mai târziu, de principele Carol I⁴¹.

Din anul 1864 datează și medalia-decorație *Virtutea Militară*, executată, dar nedistribuită din aceeași cauză ca mai sus - opoziția Porții⁴². Pe piesă apare o semnătură - C.F. Poate fi inițiala gravorului francez Caqué⁴³, deoarece se știe că piesele s-au executat la Paris. Dar legenda, redată în graiul moldovenesc, atestă mai degrabă un executant local, un gravor necunoscut, care a folosit inițiala francezului sau, poate, pe a sa proprie.

Al. Idan Cuza a făcut eforturi pentru instituirea unui ordin național, conștient de importanța unor astfel de măsuri. Încă din decembrie 1859 a aprobat proiectul pentru înființarea unei decorații românești, "*un ordin de cavalerie al legionului Jerbei de aur, destinat a servi de recompensă impiegaților civili și*

avea timp să le pună în circulație", le găsim la C.I. Istrati, *Primele însemne, distincțiuni și decorațiuni române*, în "Analele Ac. Rom." XXXVI, 1913, apud BSNR, X, 20, 1913, p. 69.

³⁷ În MPR, p. 236, piesa este datată 1860, fiind menționate exemplare din bronz, de 32,5 mm.

³⁸ Natalia Th. Marinescu, *Câteva decorațiuni rare la Muzeul Militar Național*, în „Buletinul Muzeului Militar Național”, nr. 5-6, 1939-1940, p. 137.

³⁹ BSNR, III, p. 15, menționează comandarea acestor piese (cu toartă, din bronz și aurite, cu diametrul 32 mm) la Paris, gravorului arădean, în 1866.

⁴⁰ Documentele sunt publicate de C.I. Istrati, în „Memoriile Secțiunii Științifice”, tom XXXVI, la General Gr. Costandache, *Medaliile și decorațiunile militare românești*, p. 190, în BSNR, XXIX-XXXVI, nr. 83-90, 1935-1942, pp. 185-208.

⁴¹ *Ibidem*, pp. 140-141; vezi și *Enciclopedia României*, I, București, 1938, p. 90 și Ion Safta, Rotaru Jipa, Tiberiu Velter, Floricel Marinescu, *Decorații românești de război 1860-1947*, București, 1993, p. 116.

⁴² BSNR, III, p. 28.

⁴³ MPR, p. 237.

militari"⁴⁴. Decorația avea însemnul de forma "unei stele cu cinci raze, purtând culorile naționale, pe o parte armoariile ambelor principate, zimbrul și vulturul, cu deviza "Onoare, Patrie" adoptată de Înălțimea sa Domnul pentru armia română, iar pe cealaltă parte având în relief o jerbă (snop) de aur, legată cu o lentă ce va purta deviza "In uno omnia"⁴⁵. Decorația era menită "a fi pentru români un semn de regenerare, un simbol al unirii tuturor într-o singură familie și o glorioasă încurajare a meritului, iar pentru străini o recompensă demnă pentru serviciile făcute de ei în folosul cauzei noastre"⁴⁶.

Sprrijinul lui Cuza în aceste acțiuni a fost Vasile Alecsandri, trimisul Principatelor în Franța, care, într-una din primele audiențe din primăvara anului 1859, cerea împăratului Napoleon al III-lea aprobarea ca francezii "să poată primii și purta decorațiile ordinului ce prințul Cuza are de gând a institui"⁴⁷. V. Alecsandri a propus peste câteva luni înființarea unei decorații naționale "Ordinul Jerbei de Aur". A reluat propunerea în 1861, dar ambasadorul Franței la Constantinopol l-a sfătuit să amâne inițiativa. Ordinul a fost aprobat la 30 decembrie 1859⁴⁸. Denumirea ordinului a fost schimbată în "Ordinul Crucea Unirii", mai scurt "Ordinul Unirii", alcătuit din cinci grade, destinat recompensării serviciilor civile și militare⁴⁹. Statutul său cuprindea 55 articole, fiind aprobat cu unele modificări, la 29 august 1864⁵⁰. Pentru execuție a fost consultat omul de afaceri francez Godillot, care a primit comanda lucrării după ce modelul ordinului a fost aprobat de Cuza la 11/23 septembrie 1864, urmând a fi instituit la 24 ianuarie 1865⁵¹. Godillot s-a adresat Casei de brevete și decorații Kretly, care a început imediat executarea comenzii, expedind lui Kogălniceanu devizele pentru decorațiile comandate de Cuza și cerând domnitorului să-i acorde titlul de furnizor al Curții princiare⁵².

În aprilie 1865 decorațiile au fost trimise în țară deși nu se obținuse acordul Porții, fapt ce l-a obligat pe Cuza să amâne din nou instituirea acestui ordin⁵³.

⁴⁴ E. Vărtosu, *Ordinul jerbei de aur. Un proiect inedit al lui V. Alecsandri*, în "Cercetări istorice", Iași, 13-16, 1940, p. 702.

⁴⁵ C-tin. Moisil, *Încercările lui Cuza Vodă de a institui decorații naționale*, București, 1940, p. 4. Natalia Th. Marinescu, *art. cit.*

⁴⁶ E. Vărtosu, *Ordinul Jerbei de aur...*, p. 703.

⁴⁷ V. Alecsandri, *3 convorbiri cu Napoleon al III-lea*, Ploiești, 1923, p. 37.

⁴⁸ *Istoria Românilor*, p. 501 și nota 3; E. Vărtosu, *Ordinul Jerbei de aur...*, p. 703.

⁴⁹ Constanța Știrbu, *Date noi privind instituirea "Ordinului Unirii" în timpul domniei lui A.I. Cuza*, în „Muzeul Național”, vol. I, București, 1974, p. 96.

⁵⁰ C-tin. C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, p. 319.

⁵¹ Constanța Știrbu, *op. cit.*, p. 99.

⁵² *Ibidem*, p. 101. Casa Kretly, brevetată Décorations et ruban, Palais Royal Gallerie Montpensier din Paris; G-al Gr. Costandache, *Medaliile și decorațiunile militare...*, p. 193.

⁵³ Constanța Știrbu, *art. cit.* p. 102; C.I. Istrati susține că domnitorul Cuza a creat ordinul "Steaua României", cu 3 grade – cavalier, ofițer, comandor, în momentul detronării fiind găsite mai multe lăzi cu astfel de decorații ce așteptau să fie distribuite. S-au împărțit în 1877-1878, monograma lui Cuza fiind înlocuită cu cea a Regelui Carol I. Tot de la Cuza a rămas o "Cruce de fier" care, spune autorul, era destinată clerului și faptelor deosebite, referitoare la credință sau învățătură; C.I. Istrati, *op. cit.*

Proiectul pentru *Ordinul Unirii* pe care Cuza a încercat să-l instituie, precum și *Virtutea Militară*, vor fi reluate de Carol I și vor deveni ordine naționale, așa cum dorise Cuza. Nici încercarea de emitere a unei monede naționale nu a primit undă verde de la Înalta Poartă, tot Carol I fiind cel care o va realiza.

De numele lui A.I. Cuza sunt legate o multitudine de măsuri luate pe plan intern, pentru modernizarea statului național român, dar și o politică externă abilă și vastă, care avea drept scop crearea unei poziții cât mai avantajoase pentru noul stat român, cât mai consolidată în cadrul statelor europene. Deși Principatele Unite se aflau sub suzeranitatea Porții și sub garanția celor șase mari puteri, ele și-au afirmat o politică externă de sine stătătoare în relațiile diplomatice cu alte țări, fapt recunoscut de statele europene prin acordarea unor înalte ordine domnitorului Cuza.

Cu prilejul vizitei la Constantinopol din toamna anului 1860, lui Cuza i-a fost conferit marele cordon al Ordinului turcesc "Medgidie"⁵⁴. Acest ordin a fost creat în august 1852 de sultanul Abdul-Medjid și destinat recompensării serviciilor aduse în diverse funcții guvernului imperial⁵⁵.

În anul 1861 Cuza a primit din partea regelui Sardiniei, Victor Emanueel, ca dovadă a atenției și prețuirii sale, marele cordon al Ordinului "Sf. Mauriciu și Lazăr", destinat recompensării meritelor civile și militare⁵⁶.

În timpul celei de-a doua vizite la Constantinopol, din anul 1864, sultanul i-a înmănat personal o altă decorație - marele cordon al Ordinului "Osmanie"⁵⁷.

În anul 1865, în afara medaliilor de participant la expozițiile agricole și industriale de mai sus, au fost bătute medalii-premiu distribuite la terminarea cursurilor școlilor militare și la concursurile de tir și scrimă organizate în cadrul programului de reorganizare și modernizare a armatei.

Unul din obiectivele politicii lui Cuza a fost crearea unui corp ofițeresc de elită, pregătit după modelul francez⁵⁸. S-au pregătit scrimeri și trăgători în cadrul

⁵⁴ "Monitorul Oficial al Țării Românești", nr. 230/1860.

⁵⁵ A. Daguin, *Ordres de chevalerie autorisés en France. Notice sur ces ordres. Legislation les concernant*, Paris, 1894, p. 167; H. Gourdon de Genouillac, *Dictionnaire historique des ordres de chevalerie créés chez des différents peuples depuis les premiers siècles jusqu'à nos jours*, Paris, 1860, pp. 104, 220.

⁵⁶ Cornelia Apostol, *Decorații străine conferite domnitorului Unirii A.I. Cuza*, în "Muzeul Național", vol. III, București, 1976, pp. 422; A. Daguin, *op. cit.*, pp. 122-123; H. Gourdon de Genouillac, *op. cit.*, pp. 192, 233; idem, *Supplément au dictionnaire historique des ordres de chevalerie, créés chez les premiers siècles jusqu'à nos jours*, Paris, 1869, p. 58.

⁵⁷ Ordinul, care avea cinci clase, a fost creat în anul 1861 de sultanul Abdul-Aziz-Khan și a fost destinat să recompenseze serviciile aduse Imperiului Otoman; A. Daguin, *op. cit.*, p. 168, H. Gourdon de Genouillac, *op. cit.*; *Supplément au dictionnaire historique...*, pp. 12, 46. Cornelia Apostol, *op. cit.*, p. 426.

⁵⁸ La începutul anului 1861 dr. Carol Davila a fost trimis la Paris pentru recrutarea specialiștilor francezi civili și militari. Din misiunea militară franceză condusă de maiorul Lamy, făceau parte cpt. Guérin, cpt. Lamy, Leclerc, Serveille, ș. a. Prin ordinul de zi din 20 decembrie 1862 maiorul Lamy a fost însărcinat cu conducerea Școlii militare de ofițeri. A fost introdusă terminologia franceză, începând cu gradele, armele, precum și alți termeni privind viața militară; C-tin C.

cursurilor din școlile superioare militare de la Iași și București, precum și în cadrul unor societăți de profil și a unor concursuri periodice dotate cu premii stimulative. Printre aceste premii au fost medaliile oferite la cursurile și concursurile de gimnastică, tir și scrimă. Despre primele două categorii de medalii și evoluția învățământului și a competițiilor aferente am vorbit cu altă ocazie⁵⁹. Acum prezentăm o medalie premiu la un concurs de scrimă, specialitate care s-a bucurat de aceeași atenție din partea domnitorului. Scrima a fost multă vreme strâns legată de darea la semn și călărie, specialități care țineau de pregătirea unui ofițer de elită. De aceea, Societatea de arme, gimnastică și dare la semn (numită ulterior Tirul) s-a ocupat și de pregătirea profesională a scriinerilor⁶⁰.

În acest scop s-a avut în vedere extinderea și modernizarea învățământului tehnic militar. La București ființa din 1849 o Școală militară pentru pregătirea ofițerilor, care avea în program numeroase ore de gimnastică și scrimă⁶¹.

Antrenarea ostașilor și verificarea capacității lor militare s-a făcut și prin organizarea unor concursuri anuale regulate, de dare la semn, scrimă și călărie, dotate cu medalii premiu, piesa prezentată de noi fiind una din ele. (cat. 46). Concursul a fost organizat de Șeful Regimentului IV de Linie; pe avers este reprezentată stema Principatelor Unite; pe revers, o legendă cu scriere cursivă ce reproduce, ca și piesa prezentată cu altă ocazie (premiul I la concursul de tir din 1864-1865)⁶², particularitățile graiului moldovenesc, trădând același atelier regional. Este o piesă inedită, cu valoare medalistică și documentară deosebită.

Analizând medaliile din cea de-a doua perioadă, 1862-1865 se observă că sunt cele mai frumoase piese, lucrate în Franța, de gravori renumiți, Caqué, Stern, Pittner sau Șaraga din Iași. Portretul este cel oficial, cu barbă și fără favoriți, în costumul de ofițer, cu decorațiile pe piept, fără mantie, executat după cel creat de Carol Popp de Szathmari⁶³. Execuția este deosebită, legendele corecte. Impresionează creațiile lui Caqué, prin simplitate și echilibru. Medaliile create de Pittner pentru expozițiile agricole sunt deosebit de bine lucrate, modelul său menținându-se mulți ani pentru acest tip de medalii, chiar dacă a fost preluat de alți

Giurescu, *Alexandru I. Cuza*, pp. 113, 115; I. Mamina, I. Bulei, *Guverne și guvernanți. 1866-1916*, București, 1994, p. 244.

⁵⁹ Katiușa Pârvan, *Primele medalii bătute pentru societățile de dare la semn din București*, în "Muzeul Național", vol. XIV, București, 2002, pp. 183-202.

⁶⁰ Aurică Smaranda, *Alexandru Ioan Cuza și începuturile organizării sportului în România. Medalii ilustrând activitatea Societății de Dare la Semn*, în BSNR, 77-78, (1983-1985), 1986, pp. 376-382; Ulysse de Marsillac, *Bucureștii în veacul al XIX-lea*, București, 1999, p. 287, Katiușa Pârvan, *Primele medalii bătute pentru societățile de dare la semn....*, pp. 186-187.

⁶¹ În 1864 s-a deschis o școală de scrimă la Iași; au fost organizate cursuri în anii 1864-1865 și 1865-1866. După detronarea lui Cuza școala s-a desființat, iar elevii au fost trimiși la trupele lor; N. Postolache, *op. cit.*, pp. 38-39; Katiușa Pârvan, *Primele medalii bătute pentru societățile de dare la semn....*, p. 183, nota 2; BSNR V-VI, 1904.

⁶² Katiușa Pârvan, *art. cit.* pp. 184-185.

⁶³ Al. Ievreinov, *Efigii domnești pe medalii românești bătute între anii 1859-1897*, p. 237, nr. 18, în BSNR, XC-XCI, 1996-1997, pp. 231-238.

gravori bucureșteni, care le-au semnat. Portretul lui Cuza din această etapă va fi folosit pentru medaliile postume, dedicate comemorării unor realizări ale sale sau ale unor evenimente importante din istoria țării.

III. Medalii postume

În anul 1873, prin grija Doamnei Elena Cuza, a fost bătută o medalie comemorativă din aur, argint și bronz, cu ocazia morții domnitorului, la aducerea în țară a rămășițelor lui. Un an mai târziu s-a bătut o nouă medalie din aur, argint și bronz, tot din inițiativa Elenei Cuza, care s-a distribuit la comemorarea de un an a morții lui Cuza, la parastasul organizat de familia și prietenii săi. Ambele medalii au fost lucrate de același gravor; aversul este identic, prezentând bustul domnitorului în profil dextra, în costum de ofițer, fără favoriți. Numele lui Cuza este ortografiat conform timpului - **ALECSANDRU**; prima medalie îl numește **DOMN al ROMÂNILOR**. Ambele sunt din bronz, de 23 mm. Nefiind semnate, le considerăm ca fiind executate de Firma Șaraga, având aceleași particularități stilistice ca și medaliile dedicate comemorării a 40 de ani de la moartea domnitorului, de data aceasta semnate de acest gravor.

Printre inițiativele din 1906 care au comemorat împlinirea a 40 ani de domnie a Regelui Carol I, se înscrie și emiterea mai multor medalii oficiale și numeroase populare. Întru-cât în acest an se împlineau și 40 de ani de la abdicarea lui Cuza, primul Domn al Principatelor Unite, care se bucura de popularitate deosebită în rândul poporului, o parte din medalii au comemorat și acest eveniment. Astfel, s-a hotărât emiterea unei medalii, de baterea căreia s-a ocupat un comitet de patronaj din care făceau parte A.D. Xenopol, Grigore Ghica-Deleni, col. Langa, Grigore Buicliu, Gh. Bațureanu, Manolescu-Mladian, A.D. Holban⁶⁴. Frații Șaraga erau cunoscuți în lumea istoricilor și literaților, ca îndrăgostiți de istoria țării, fiind știută colaborarea lor cu Th. Codrescu, Xenopol, Iorga, Ctin. Moisil, etc. În virtutea acestei tradiții, comitetul de patronaj s-a gândit să apeleze la serviciile firmei lor care, printre altele, edita și medalii⁶⁵.

Medalia de mai sus redă pe avers bustul lui Cuza în costum de ofițer, iar pe revers, o legendă pe 12 rânduri, care menționează cele mai importante realizări îndeplinite

⁶⁴ I. Massof, *op. cit.*, p. 63.

⁶⁵ Întemeietorul firmei, legătoria de cărți din Iași a fost Elcunea Șaraga. Fii săi, Ihl și David, au extins activitatea, ridicând atelier pe Ulița Mare din oraș. Ei au fost sprijiniți de Asaki, cel care a dat de lucru timp de 25 de ani firmei lor. Ihl a avut trei fii, pe Sarnoil, Elias și Aizic, primii doi fiind și editori de medalii și numismați (Sarnoil era membru onorific al Societății Numismatice din Viena; Elias era membru al Ligii Culturale, din 1894, I. Massof, *op. cit.*, pp. 18-20 și 62). Un alt protector al lor, Dim. A. Sturdza, îi socotea "singurii explorați de monede și documente românești, care strâng pentru Academie". Prin Înaltul Decret Regal nr. 3153/1883, s-a acordat fraților Șaraga medalia „Serviciu credincios” de aur, "ca recompensă pentru donațiunile de documente, manuscrise și monede vechi ce au făcut Academiei Române și Muzeului Național"; *ibidem*, pp. 21, 23-24; N. Vătămanu, *Amintiri din vremea unirii Principatelor*, în CNA, XVI, 123-124, 1942, pp. 42-45. I. Massof, *op. cit.*, pp. 80-85.

de principe în timpul domniei: unirea, secularizarea averilor mănăstirești, împrăștierea țăranilor. Este executată din metal comun aurit și argintat și are 38 mm⁶⁶.

Cu același prilej s-a bătut încă o medalie, din bronz argintat (cat. 60), care îi reprezintă pe domnitori în costume de ofițer și pieptul acoperit de decorații. Imaginile celor doi conducători ai României sunt cele clasice, oficiale, într-o ținută impresionantă. Întru-cât portretul Regelui Carol este cel executat de gravorul bucureștean Carniol, atribuim medalia la care tocmai ne-am referit tot atelierului său.

Anul 1909 a fost marcat de comemorarea Jubileului Unirii Principatelor. S-au bătut câteva medalii, îngrijit executate. Una dintre ele, o medalie oficială, a fost bătută prin grija Societății Numismatice Române, la Stuttgart, de Firma Wilhelm & Mayer⁶⁷. Pe avers este reprezentat bustul dextra al Regelui Carol I, încadrat de stema regatului și grupaj de drapele. Pe revers este redată scena proclamării lui Cuza ca domn al Țării Românești în Adunarea de la București, la 24 Ianuarie 1859; deasupra scenei este bustul profil dextra al Domnului Unirii. Medalia, de 70 mm, s-a bătut din argint și bronz (25 ex. argint, 300 bronz, valoarea lor fiind de 2.627,20 lei)⁶⁸.

Următoarea medalie dedicată comemorării aceluiași eveniment, a fost bătută la Iași de firma Șaraga⁶⁹. Piesa are 40 mm, este cu toartă, lucrată în stilul medaliilor populare pline de elan patriotic ce-l caracterizează pe editor. Pe avers este reprezentat bustul lui Cuza, senestra. Pe revers, o alegorie patriotică – România întinde un ram de palm celor două Principate; din spatele personajelor se ridică soarele, iar deasupra razelor este plasată o legendă plină de semnificații, **IUBIRE PACE ȘI UNIRE**. Piesele sunt din bronz și bronz argintat.

Printre piesele prezentate se află și două medalii care s-au distribuit participanților și organizatorilor unor comemorări deosebite. Este vorba despre medalia unifacies (cat. 53), din argint aurit, care prezintă bustul domnitorului, în costum de ofițer cu mantia pe umeri. Am datat medalia destul de larg – 1902-1912, dar înclinăm spre baterea ei mai degrabă în anul 1902, cu ocazia sărbătoririi celor 25 de ani de la războiul de independență, când s-au emis astfel de piese pentru membrii Dinastiei (ca diametru, metal, grosime)⁷⁰. Putea fi emisă și cu ocazia

⁶⁶ În 1906 s-au emis multe medalii populare "de jubileu", pe avers cu chipul Regelui Carol I și cu revers diferit; printre acestea au fost și variante cu chipul lui Cuza; vezi *Completări la catalogul medaliilor românești*, în BSNR, XII, 25, 1915, p. 146.

⁶⁷ Firma de gravori Mayer Wilhelm & Wilhelm Franz din Stuttgart, furniza monede și medalii pentru evenimente istorice, pentru societăți, expoziții și medalii de premiu; vezi BSNR, X, 20, 1913. A fost fondată în 1860 sub denumirea "Stuttgart - Wilhelm Maier Metallwarnefabrik", Wilhelm Mayer lucrând ca sculptor și modelator, iar Franz Wilhelm ca gravor. După anul 1906 s-a numit "Kunstgeerbe Anstalt - Stuttgart"; Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *op. cit.*, p. 59.

⁶⁸ *Dare de seamă asupra mersului Societății de la 1903-1910, București*, 1910, pp. 7, 14. Exemplare din aur și argint, în cutii din piele cu coroana regală aplicată pe capac, au fost trimise (câte un exemplare din fiecare) M.S. Regelui Carol I și Principelui moștenitor Ferdinand.

⁶⁹ A fost comandată de Fany Șaraga și bătută în străinătate, Andone Cumpătescu, *op. cit.*, p. 58.

⁷⁰ E. Oberländer Târnoaveanu și Katiușa Pârvan, *Regina Elisabeta ...*, p. 253 și notele.

jubileului Unirii Principatelor din 1909, sau în 1912, la inaugurarea statuii lui Cuza de la Iași, odată cu o minimedalie datată 1912, pe care este redat același portret al lui Cuza (cat. 83).

În anul 1903 s-a pus în discuție ridicarea unei statui reprezentându-l pe Cuza, statuie ce urma să fie inaugurată cu prilejul împlinirii unei jumătăți de secol de la Unire (1909). Prin subscripție publică s-au strâns fondurile necesare, iar statuia a fost comandată sculptorului italian Romanelli, angajat al Monetăriei din Roma unde a lucrat ca medalist și gravor în perioada interbelică⁷¹. Inaugurarea a avut loc la 25-27 mai 1912, în prezența Regelui Carol I și a membrilor guvernului. Statuia a fost amplasată în Piața Universității din Iași. Pe soclu sunt reprezentate chipurile colaboratorilor apropiați: Kogălniceanu, Negri, generalul Florescu, Kretzulescu. S-a mai ridicat o statuie la Craiova, un bust la Mărășești și unul în comuna Grivița⁷².

Evenimentul a fost primit cu mult entuziasm. S-au emis cu această ocazie și medalii. Este cunoscută o piesă cu toartă, executată de Elias Șaraga în 1903, la Iași, dedicată sprijinitorilor ridicării monumentului (cat. 55). Pe avers este reprezentat bustul domnitorului Cuza în costum de ofițer, în profil spre dreapta. Șaraga a reluat portretul domnitorului de pe medaliile bătute pentru comemorarea morții și pomenirii de un an de la moarte.

În același an s-a bătut o plachetă unifacies de dimensiuni mai mari, (anul este incizat sub umărul domnitorului), din bronz patinat care imită argintul (cat. 56). Placheta reproduce portretul lui Cuza realizat de Șaraga; pe umăr, eu litere cursive, este incizat *N. Iancovici* - autorul sau editorul piesei⁷³. O altă plachetă, din bronz, (cat. 57), tot unifacies, redă același portret al domnitorului, dar nu este semnată și nici datată. Piesa este o variantă mai elaborată, executată mai precis și cu mai mult simț artistic. Considerăm ambele plachete (care sunt inedite), creațiile aceluiași artist, executate de două mâini diferite în anul 1903, fiind o expresie a marii simpatii de care se bucura fostul Domn al Unirii.

În anul 1911 s-au emis două medalii cu prilejul inaugurării statuiilor lui Cuza și Kogălniceanu la Iași, din argint și aurite, cu toartă și fără, nesemnate⁷⁴. Portretele acolate ale celor doi oameni de seamă ai țării, deosebit de reușite și bine executate, dovedesc un autor experimentat, din București sau din afara țării. Deși

⁷¹ Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *op. cit.*, p. 83.

⁷² C-tin. C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, p. 448.

⁷³ O plachetă aproape identică s-a realizat la Iași, prin turnare, din zinc, 105x78 mm, din inițiativa lucrătorilor la Secția turnătorie-modelaj de la Atelierele Nicolina din Iași, în 1906, cu ocazia sărbătoririi jubileului de 40 ani de domnie ai Regelui Carol I și 40 ani de la abdicarea Domnitorului Cuza; Andone Cumpătescu, *op. cit.*, pp. 59-60, Andone Cumpătescu *Inedit. Al.I. Cuza la Nicolina*, în "Magazin Istoric", 10, 1983, p. 63.

⁷⁴ Statuia lui Kogălniceanu, opera sculptorului Hegel, a fost ridicată în 1911 în fața Universității, cea a lui Cuza, opera italianului Raffaello Romanelli, în 1912, în fosta piață Bacalu; Andone Cumpătescu, *op. cit.*, p. 60; V. Russu și D. Vitcu, *Date noi referitoare la activitatea politică a lui Mihail Kogălniceanu (1869)*, în AILA, XVII, 1980, pp. 615-622.

nesemnate, aceste medalii ar putea fi opera profesorului Celesti-Fabio de la Școala de Arte și Meserii din Iași, care nu și-a semnat nici o creație medalistică⁷⁵.

Anul următor s-au bătut medaliile pentru comemorarea dezvelirii statuii lui Cuza din Iași (cat. 73-83); printre ele o medalie cu toartă, din argint, care poartă semnătura lui Joseph Christian Lauer din Nürnberg, piesă inedită (cat. 78)⁷⁶. Pe avers este reprezentat bustul lui Cuza în costum de ofițer, iar pe revers, statuia din Iași și o legendă cvocatoare – **ROMÂNIA RECUNOSCĂTOARE MARELUI DOMNITOR**. Se cunosc și exemplare de 33 mm, identice, dar nesemnate, cunoscute ca fiind bătute de Firma Șaraga (cat. 70-71)⁷⁷. Identitatea celor două emisiuni arată încă o dată practica editorilor (dar și a gravurilor) autohtoni (și nu numai) de a copia modelele altor autori pentru lucrări proprii, pe care le semnav adeseori fără probleme. "Dezinvoltura" aceasta se explică, poate, prin faptul că producțiile de acest fel erau, de regulă, medalii populare, pentru populația de rând.

Tot cu această ocazie s-a bătut și o minimedalie ovală aurită, inedită, pentru participanții la eveniment (cat. 83).

În anul 1912 s-au împlinit și 40 de ani de la fondarea Azilului Elena Doamna. Cu acest prilej s-a bătut o medalie comemorativă ce are pe avers busturile acolate ale Regelui Carol I și Reginei Elisabeta având ca fundal biserica azilului ctitorită de ei. Pe revers este redat bustul Elenei Cuza și imaginea clădirii Azilului ridicată la inițiativa sa. Este lucrată de gravorul bucureștean Radivon (gravor al Casei Regale), care a bătut numeroase medalii comemorative și foarte multe populare.

În anul 1911 s-a sărbătorit la Iași împlinirea a 75 ani de la foadarea Academiei Mihăilene și 50 de ani de la fondarea Universității, prilej pentru baterea unei medalii foarte frumoase, ce redă pe avers busturile acolate ale domnitorilor Mihail Sturdza, Cuza și Regelui Carol I, toți trei ctitori de obiective culturale de mare amploare. Medalia a fost executată de Elias Șaraga, fiind una din piesele sale cele mai frumoase; este din argint, aurită și argintată, precum și din bronz (cat. 68-71). Se cunosc medalii de 62 și 40 mm, pentru cele miei existând variante cu și fără toartă. Tot atunci s-a emis și un ecuson din bronz fixat pe o panglică tricolor, pentru participanții la serbări; acesta este o piesă inedită (cat. 72).

Una din preocupările permanente ale lui A.I.I. Cuza a fost modernizarea învățământului, care trebuia să creeze cadrele necesare noii societăți. Proiectul de constituție elaborat de Comisia Centrală în anul 1859, prevedea printre altele,

⁷⁵ Andone Cumpătescu, *op. cit.*, p. 60, consideră aceste medalii deosebit de frumoase, ca fiind executate prin grija familiei Șaraga din Iași la o firmă străină cu care avea relații; *ibidem*, și planșa 16, nr. 64 av. și rv., unde sunt redată desenele proiectului inițial al medaliei.

⁷⁶ Lauer Ludwig Cristoph (?-1873) a fost cel mai important reprezentant al firmei "Lauer", fondată în 1729 la Nürnberg. În 1860 firma, redenumită "Lauer și Fii", a adoptat un stil nou, imprimând o tendință modernă artei medalistice germane. Constanța Știrbu, Ana Maria Velter, Katiușa Pârvan, Simona Boicescu, Doina Ciobanu, *op. cit.*, p. 51.

⁷⁷ MPR, p. 260; I. Massof, *op. cit.*, pp. 63-64.

obligativitatea învățământului primar, o țară modernă având nevoie de oameni știutori de carte, care să aibă acces la noile instituții europene.

În mesajul domnitorului din 6/18 decembrie 1859 erau incluse și problemele legate de instrucțiunea publică, cerându-se ca *“învățământul să fie la îndemâna tuturor claselor”* căci *“în educațiunea poporului, bine condusă, se află cele mai bune garanții de ordine, de progres și de patriotism luminat. Eu țin numaidecât ca fiecare locuitor să știe în curând a scrie și a citi”*⁷⁸.

La 5/17 decembrie 1864 s-a votat legea instrucțiunii. S-a introdus obligativitatea și gratuitatea școlară, România numărându-se printre primele țări din lume în acest sens. Potrivit legii, învățământul primar a devenit de 4 ani, obligatoriu și gratuit, cel secundar de 7 ani, iar cel universitar de 3 ani⁷⁹.

Multe din școlile înființate în baza legii instrucțiunii publice din vremea lui Cuza există și astăzi. Ele au sărbătorit întemeierea lor, adesea bătând medalii comemorative (cat. 86, 88, 90). De exemplu, în anul 1970, Școala generală nr. 23 din București a împlinit 110 ani de la înființare și a bătut o machetă comemorativă unifacies deosebită privind concepția, din bronz, 80 mm, executată la Monetărie (cat. 90).

La Botoșani s-a înființat un gimnaziu la 1/13 septembrie 1859. La București s-au creat trei gimnazii: “Gh. Lazăr”, “Matei Basarab” și “Mihai Viteazul”; la Ploiești, în 1864, “Petru și Pavel”; la Focșani, “Unirea” (în 1865), care începe să funcționeze la 7/ 19 ianuarie 1866 ș.a.

În 1965, la împlinirea centenarului Liceului “Mihai Viteazul” din București, s-a bătut o medalie comemorativă, din bronz, 50 mm, autor fiind H. Ionescu (cat. 88)⁸⁰.

Au fost înființate școli normale; de exemplu, în Moldova, 4, la Bacău, Botoșani, Ismail, Tecuci⁸¹. La Iași, existența unei școli normale (de fete) este atestată de două medalii premiu. Prima (cat. 45) este o medalie-premiu de onoare, ovală, din metal comun cu urme de aurire. Piesa figurează în MPR sub anul 1864, dar pe revers este înscris anul 1867. Nu deținem în acest moment informații cu privire la momentul inaugurării acestei școli, dar este posibil să fi fost deschisă în anul 1864, când s-au inaugurat numeroase școli în baza legii învățământului, medalia noastră fiind una din cele care s-au distribuit apoi regulat la finele anului.

Cea de-a doua medalie de acest fel este inedită (cat. 48); s-a distribuit ca premiu de conduită și aplicațiune, tot la Școala Normală de fete din Iași, în anul

⁷⁸ D. Berindei, *Epoca Unirii*, pp. 209-210.

⁷⁹ *Ibidem*, p. 208.

⁸⁰ O foarte frumoasă medalie, semnată C. Dumitrescu, a fost bătută la Monetăria Statului pentru comemorarea a 135 ani de la întemeierea Liceului “Matei Basarab” din București. Pe avers este redat bustul domnitorului Matei Basarab, executat după o gravură de Marcus Boschinius, iar pe revers, bustul întemeietorului acestui liceu, domnitorul A.I. Cuza, reprezentat în costum de ofițer cu toate decorațiile pe piept, realizat după portretul lui Carol Popp de Szathmari, devenit clasic după 1862; Al. Ievreinov, *Efigii domnești pe medalii românești* ..., p. 236, nr. 13.

⁸¹ C.C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza Vodă*, p. 414.

1871. Este din metal comun aurit și are 30 mm. Ambele piese au pe avers scuturile acolate ale Moldovei și Țării Românești, surmontate de coroana princiară și o scurtă legendă cu litere gotice, cursive. Pe revers sunt incizate legende, tot cu litere cursive. Medaliile reprezintă opera unui gravor local, fiind medalii tip alese de școala din Iași pentru premiile sale.

Imediat după unire au apărut și s-au extins centrele de învățământ superior și de specialitate⁸². Prima universitate se întemeiește în timpul guvernării lui M. Kogălniceanu, la 26 octombrie/7 noiembrie 1860 și avea patru facultăți: Drept, Filozofie Științe și Teologie. Primul rector a fost profesorul de economie Ion Strat.

În 4/16 iulie 1864 s-a creat Universitatea din București, cu facultățile Drept, Filozofie (Litere) și Științe, primul rector fiind juristul Gh. Costa-Foru (1864-1871). În 1964 s-a sărbătorit centenarul înființării ei, și s-au bătut medalii din argint și bronz, la Monetăria Statului, autorul lor fiind H. Ionescu (cat. 87).

În 1963 a fost rebătută la Monetăria Statului modelator H. Ionescu medalia dedicată în 1857 fondatorilor Academiei Române din București. Noua piesă are 50 mm și este din bronz (cat. 89).

În 1959 s-a comemorat centenarul Unirii Principatelor. Societatea Numismatică Română a bătut o medalie din bronz, de 60 mm, cu portretul Domnitorului Cuza în costum de ofițer pe avers. Este o lucrare deosebită, opera gravorului Ștefan Grudinschi (cat. 85)⁸³.

La 24 ianuarie 1999, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de la Unirea Principatelor, Societatea Numismatică a Cercului Militar Național din București a emis o plachetă comemorativă din argint și bronz (cat. 91-92). Pe avers este reprezentat Domnitorul Cuza în costum de aparat, iar pe revers clădirea Palatului său de la Ruginoasa, două embleme ale epocii Unirii. Executată de gravorul Vasile Gabor cu multă precizie, eleganță și sobrietate, este în același timp de o simplitate care o apropie de lucrările clasice⁸⁴.

⁸² C-tin C. Giurescu, *op. cit.*, pp. 409, 411; Dan Berindei, *Învățământul în anii unirii țărilor române (1856-1862)*, în "Revista de Pedagogie", VIII, (1959), nr. 1, pp. 74-82; *Istoria Românilor*, pp. 820-821.

⁸³ Figura Domnitorului Cuza a mai apărut după 1959 pe câteva medalii comemorative: 1960 - Medalia Centenarului Universității "Al.I. Cuza" din Iași (alături de cea lui Kogălniceanu), G. Buzdugan, *Medalii jubiliare și comemorative românești* (Partea întâi), pp. 289-290, în SCN, IV, 1968, pp. 279-309; 1984 și 1993 - Medaliiile unor Expoziții filatelice, precum și pe Medalia Lojei Masonice "Alexandru Ioan Cuza". Aceste portrete sunt reluări ale celor create în secolul trecut, mai mult sau mai puțin realizate; vezi și Andone Cumpătescu, *op. cit.*, pp. 60-61 și pl. 16-17.

⁸⁴ Tot Vasile Gabor a executat la Monetăria Statului, o altă medalie la fel de frumoasă, din tombac, de 60 mm. A fost bătută de Societatea culturală "Al. I. Cuza" din Bârlad, la comemorarea a 120 ani de la moartea lui Cuza. Pe avers este redat portretul domnitorului în costum de ofițer purtând decorațiile pe piept (după portretul creat de C.P. de Szathmari), flancat de stema Moldovei și Țării Românești. Pe revers este reprezentată stema Principatelor Unite broșată pe tricolor, după modelul unui proiect din 1863, creat tot de C.P. de Szathmari; Al. Ievreinov, *Efigii domnești pe medalii românești*..., p. 237, nr. 18.

La sfârșitul catalogului am adăugat o cocardă de Consilier al Societății “Cuza Vodă”. Este din mătase tricoloră ripsată, cu ciucuri din fir metalic aurit. Pe una din cele două panglici ale cocardei este scris cu același fir metalic aurit **CONSILIER**; pe cealaltă panglică este imprimată cu o culoare bleu legenda **SOCIETATEA CUZA VODĂ**. Nu cunoaștem în mod sigur când și unde a luat ființă această societate. Ar putea fi în legătură cu Loja “Cuza Vodă”, creată în anul 1877 la Dorohoi⁸⁵, pe care o întâlnim și anul următor⁸⁶.

Amintim încă un aspect al medaliilor dedicate lui Cuza și realizărilor sale - prezența unor simboluri de inspirație masonică pe câteva din aceste piese: ochiul lui Dumnezeu (cat. 1-5), două mâini care se strâng (cat. 22), soarele care răsare/triumful luminii (cat. 63-66), unele legende (cat. 10, 11-12). Ele pot fi simboluri de recunoaștere a apartenenței la Masonerie, sau simple elemente decorative datorate stilului celui care a gravat medaliile.

Nu ne pronunțăm asupra apartenenței lui Cuza la Francmasonerie, nici asupra rostului elementelor de mai sus. Amintim doar crearea celor două loji care purtau numele domnitorului, la foarte scurtă vreme după moartea sa: în decembrie 1875: la București, Loja “Al. Ioan I” sub obediența Marelui Ordin al Italiei, cu 26 membrii⁸⁷ și în anul 1877, la Dorohoi, Loja “Cuza Vodă”, sub obediența Marii Loje Naționale Române⁸⁸. Al.I. Cuza a devenit un simbol al luptei pentru marile idealuri naționale și sociale ale poporului român, care au animat Francmasoneria Română încă de la începuturile ei⁸⁹.

Un gest recent de apreciere a Domnitorului Cuza îl constituie Decretul Supremului Consiliu al Ordinului Masonic Român din exil, prin care s-a instituit, în octombrie 1992, Medalia de Onoare și Merit “Al. I. Cuza principeș”, cea mai înaltă distincție masonică pe plan național și internațional, ce urma a fi conferită

⁸⁵ Loja, aflată sub obediența Marelui Ordin al Italiei, apare în Registrul matricol al lojilor din obediența Marii Loje Naționale Române la nr. 17; Horia Nestorescu Bălcești, *Ordinul Masonic Român*, București, 1993, pp. 108-109.

⁸⁶ *Ibidem*, pp. 108-109, 124. Cumn în anul 1883, majoritatea celor care alcătuiseră loja și se aflaseră la conducerea ei, apar ca întemeietori ai Capitolului “Garibaldi”, tot din Dorohoi, ne punem întrebarea dacă Loja amintită mai sus nu intrase între timp în adormire sau dacă, așa cum s-a întâmplat mereu cu lojile în momente nefavorabile unei activități normale, nu și-a continuat activitatea sub umbrela unei societăți culturale, de binefacere sau cu alt profil “nevinovat”; vezi unele aspecte la P. Ștefănescu, *Istoria Francmasoneriei Române*, București, 1999, pp. 58-67.

⁸⁷ Horia Nestorescu Bălcești, *op. cit.*, pp. 90-93, 96.

⁸⁸ *Ibidem*, pp. 108-138.

⁸⁹ Pentru a sublinia popularitatea pe care o avea Cuza în rândul masonilor români, amintim telegrama adresată Elenei Cuza la Ruginoasa, la 24 ianuarie 1909, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului Unirii, de Liga Francmasonică din România, în care era omagiată personalitatea domnitorului Al.I. Cuza. Ei menționau “împlinirea a jumătate de veac de când Augustul vostru soț a pus temelia României”, iar în numele tinerei generații, o asigurau că aceasta “cumpănește mai bine faptele marelui Domnitor și numele lui Vodă Cuza va trăi cât neamul românesc”. Semnatarii erau Vasile M. Kogălniceanu, Victor Sterea, E. Predescu, Alex. Dumitrescu, Ernest Vișan, C. Tunescu, S. Tipeni, dr. I. Dărmănescu. *Ibidem*, p. 138.

personalităților de cel mai înalt rang, ce au adus servicii excepționale României și poporului român. Prima medalie de acest fel s-a conferit Lojei "La Roumanie Unie" din Paris, pentru 45 ani de luptă în serviciul cauzei naționale române⁹⁰.

*

Dacă privim medaliile, proiectele de decorații și monede care s-au emis în timpul domnitorului Cuza, realizăm intensitatea activităților pe care acest domnitor le-a inițiat și dus la bun sfârșit, care au pus bazele României moderne. Nenumărate instituții, din toate domeniile, au început să funcționeze în vremea sa. Poate că suntem nedrepti cu acest om care, în ciuda slăbiciunilor omenești, a avut un crez pe care și l-a respectat – înfăptuirea și consolidarea Unirii, crearea României moderne.

Abrevieri

AIIA	Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie "A.D. Xenopol", Iași.
BSNR V-VI	Buletinul Societății Numismatice Române, an V-VI, 1904.
BSNR III, 11-12	<i>Catalogul medaliilor moldo-române cunoscute dela anul 1600 până la 1906</i> , în Buletinul Societății Numismatice Române, an III, Nr. 11-12, 1905-1906.
BSNR XII/25	<i>Complectări la Catalogul medaliilor românești</i> , în Buletinul Societății Numismatice Române, an XII, Nr. 25, 1915.
BSNR XII/24	<i>Catalogul medaliilor românești de la 1906-1914</i> , în Buletinul Societății Numismatice Române, an XII, Nr. 24, 1915.
BSNR XIII/27	<i>Complectări la Catalogul medaliilor românești</i> , în Buletinul Societății Numismatice Române, an XIII, Nr. 27, 1916.
BSNR XIII/28	<i>Complectări la Catalogul medaliilor românești</i> , în Buletinul Societății Numismatice Române, an XIII, Nr. 28, 1916.
CN	Cercetări Numismatice.
RI	Revista de Istorie.
CNA XIII	Cronica Numismatică și Arheologică, an XVI, nr. 123-124, 1942.
MPR	George Buzdugan, Gh. Niculiță, <i>Medalii și plachete românești. Memoria metalului</i> , București, 1971.
SCN III	G. Buzdugan, <i>Medalii comemorative românești</i> , în Studii și Cercetări de Numismatică, III, 1960, pp. 541-543.
SCN IV	G. Buzdugan, <i>Medalii jubiliare și comemorative românești (Partea întâi)</i> , în SCN, IV, 1968, pp. 279-309.
RI	Revista de Istorie.

⁹⁰ *Ibidem*, p. 199.

Catalog

- 1-2. Medalie comemorativă, *Divanurile Ad-hoc întrunite în 7 și 9 octombrie 1857*, Paris, gravor <Farochon>.
 Av. Legendă circulară **DIEU PROTÉGÉ LA ROUMANIE**. Scuturile acolate ale Principatelor Moldova și Muntenia, timbrate de coroană princiară; deasupra Ochiul lui Dumnezeu.
 Rv. În cunună de laur, două scuturi acolate; în primul este reprezentat Sf. Gheorghe, în al doilea Sf. Dumitru. Legendă semicirculară, sus 7. ET 9. **OCTOBRE**, jos, **VOX POPULI VOX DEI**.
 AU 900‰, 15 mm, 2,65 g, inv. MNIR 159.496, Col. BCS.
 AR, 15 mm, 2,38 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 888/BII973.
 BSNR III pp. 17-18, MPR p. 236.
- 3-5. Medalie comemorativă cu toartă, *Divanurile Ad-hoc întrunite în 7 și 9 octombrie 1857*, Paris, gravor <Farochon>.
 Av. C.m.s.
 Rv. C.m.s.
 AU, 18,3 mm, 2,80 g, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Capșa, C. 4416/402/2.
 AR, 15 mm, 2,45, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 270/3389/3858.
 BSNR III pp. 17-18, MPR p. 236.
 AE, 15 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, C. 896.
 Inedit.
- 6-8. Insignă, *Deputat în Divanul Ad-hoc al Moldovei, 1857*.
 Legendă semicirculară, sus **DIVANUL AD_HOK**, jos **DEPUTAT** în câmp, scut încoronat cu stema Moldovei, așezat pe doi delfini afrontați. Dedesubt **1857**.
 AR aurit, 35 mm, 7,69 g, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 119/3152/3605.
 AR, 35 mm, 8,31 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 889/BII974.
 MC aurit, 35 mm, 7,44 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 890/BII975.
 BSNR III pp. 18-19; MPR pp. 52, 236.
9. Medalie comemorativă, *24 ianuarie 1859 - Prima Cameră a Principatelor Unite - "Deputatul este inviolabil"*, 1859.
 Av. Scuturile alăturate ale Moldovei și Munteniei surmontate de coroană princiară, așezate pe două ramuri de laur legate cu o panglică. Dedesubt, legendă semicirculară **XXIV. IANUAIŢ. DCCCLIX**.
 Rv. Legendă pe cinci rânduri **DEPUTATUL/ ESTE/ INVIOABILŢ/ ARTICOLULŢ XX. ALŢ/ CONVENTIŢ**.
 AR, 51 mm, inv. MNIR, 75.520 (52,86 g) și 159.860; inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1877/1/BII2059 și Pv. 1877/2/BII2060 (52,93 g).

BSNR III p. 22, MPR pp. 53 și 236.

10. Medalie comemorativă, *Alecsandru Ioan I-ul domnul României - "Dumnezeu proteje Romania"*, 1859, <Paris, gravor Farochon>.

Av. Între 2 c.l., legendă circulară întreruptă de două ramuri de măsline **ALESSANDRU * JÓNU * I * DOMNITORIULU * ROMANEI ***. Central, bustul principelui 3/4 spre stânga, purtând uniforma de gală și mantie îmblănită; în față, legendă semicirculară **UNIREA DA POTERE**.

Rv. Sus, legendă semicirculară **DUMNEDIEU PROTÉGÉ ROMANIA**, iar în exergă, legendă pe două rânduri **V ȘI XXIV JANUARIE/ MDCCCLIX**. Central, alegorie: una lângă alta, două tinere reprezentând Principatele Române, sprijină cu stânga scuturile țărilor pe care le reprezintă (Țara Românească în stânga, Moldova în dreapta).

AE, 47 mm, inv. MNIR, Custodie, C. 1598; ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 463/3750/3950 (54,95 g).

Inedit.

- 11-12. Medalie comemorativă, *Al. Ioan I Prințul Moldo României - "Prin Unire vom ajunge la fericire"*, 1859.

Av. Bust 3/4 Al. I. Cuza cu favoriți spre stânga, purtând uniforma de gală și mantie îmblănită. Sus, legendă semicirculară **ALEKSANDRU JOAN I PRINZUL MOLDO-ROMANII**. Sub bust **1859/ 24 IANUAR**.

Rv. Scuturile alăturate ale Moldovei și Țara Românească surmontate de coroană princiară, așezate pe două ramuri de laur. Dedesubt, legendă pe cinci rânduri: **• PRIN • / UNIRE/ VORU AGUNGE/ LA/ FERICIRE**. (în dreapta și stânga primului rând al legendei, două mici medalioane cu stemele Moldovei și Munteniei, greu lizibile).

Pb, 36 mm, 22,50 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 894/BII980, perforată.

Aliaj tipografic, 36 mm, inv. MNIR, 75.522/a-b.

BSNR III p. 22, MPR pp. 53-54, 236.

- 13-14. Medalie comemorativă, *Fuzionarea oștilor Moldovei și Munteniei la 14 aprilie 1859*, <rebătuță în 1896 la Stuttgart>.

Av. Bust 3/4 Al. I. Cuza cu favoriți spre stânga, purtând uniforma de gală și mantie îmblănită. Sus, legendă semicirculară (cu alfabet de tranziție): **ALEKSANDPY IOAN I**; c.p.e.

Rv. Legendă circulară (cu alfabet de tranziție): ***INTĚLNIPEA OSTENIŁOP MOLDO POMĚNI LA SOCOLA LĚNGĚ IAȘI**. Central, între două ornamente vegetale, legendă pe două rânduri (cu alfabet de tranziție): **14 AIIPIŁ/ 1859**; c.p.e.

AR, 55 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1879/BII2062 (56,79 g) și Pv. 1878/ BII2061 (56,20 g).

AE, 54 mm, inv. MNIR, 159.484.

BSNR III pp. 22-23, MPR pp. 54-55, 236.

- 15-16. Medalie comemorativă cu toartă, *Instalarea Curții de Casație a Principatelor Unite la Focșani, 1862.*
 Av. Stema Principatelor Unite; sus, legendă semicirculară **ALECSANDRU JOAN I^o.**
 Rv. Central, cumpănă; legendă semicirculară ***CURTEA DE CASSAȚIUNE A PRINC. UNITE ROMÂNE.**
 AE aurit, 26 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 934/4978/4211.
 BSNR III pp. 23-24, MPR pp. 55-56, 236.
 AE, 25 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1945/BII1233.
 Inedit.
- 17-19. Medalie comemorativă, *Fondarea Azilului Elena Doamna, 1862, Paris, gravor Caqué.*
 Av. Central, clădirea Azilului; sus, legendă pe două rânduri (rândul 1 semicircular): **ASILUL/ ELENA-DOMNA.** În exergă, legendă pe patru rânduri: **PENTRU/ COPII GASITI/ ȘI/ORPHANI/*.** Sub clădire, dextra, numele gravorului: **CAQUÉ GARV. DE LÉMPEREUR.**
 Rv. Legendă pe 10 rânduri: **FONDAT/ LA ANUL 1862 IULIE 29/ DE/ M.S. DOMNA ELENA/ SOCIA/ DOMNITORULUI ROMANIEI/ALESSANDRU ION IO/stema Principatelor Unite/ FIIND MINISTRU DE INTERNE/ D. NICOLAE CREȚULESCU** (rândurile 9 și 10 semicirculare).
 AR 916 ‰, 51 mm, 15,06 g, inv. MNIR, 31.621.
 AE aurit, 51 mm, 59,95 g, inv. MNIR ex CNBAR, Col. BNR, Pv. 1881/BII2064.
 AE, 51 mm, 59,82 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1880/BII2063.
 BSNR III p. 24, MPR pp. 56-58, 236-237.
- 20-21. Medalie ovală cu toartă, *Districtul Tecuci lui Al. I. Cuza făuritorul Unirii, restauratorul mănăstirilor închinat, 1863, Paris, gravor Stern.*
 Av. Stema județului Tecuci; dedesubt numele gravorului **STERN F.**
 Rv. În cunună de stejar legendă pe 10 rânduri: **DISTRICTUL TECUCI/INALTIMEI SALE/ ALECSANDRU JON I/ INTEMEIETORUL UNIREI/ RESTAURATORUL DREPTURELOR/ ROMANIEI ASUPRA/ BUNURELOR MONASTIRESTI/ NATIONALE/ INSTREINATE/ 1863.**
 AR, 40x47 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, inv. Pv. 125/1/3161/3097 (34,32 g) și Pv. 125/2/3162/3098 (34,67 g).
 AE, 38x45 mm, 28,96 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1366/BII1510.
 BSNR III pp. 24-25, MPR, pp. 58-59, 237.
22. Medalie comemorativă cu toartă, *18/30 august 1863 - Honos Virtuti, 1863.*
 Av. Central, doi oșteni în uniforma Principatelor Unite cu arma la picior, țin între ei un scut pe care sunt incizate o coroană/două mâini care se strâng/ stemele celor două principate. În exergă, incizată, legenda **18/30 Aug. 1863.**

Rv. În cunună de laur, legendă pe două rânduri **HONOS/ VIRTUTI.**

AR 300%0, 37 mm, 20,26 g, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 474/3777/4415.

Inedit.

- 23-25.** Medalie comemorativă, *Înființarea Manufacturii de arme*, 1863, Paris, gravor Caqué.

Av. Central, clădirea Manufacturii; sus, legendă pe trei rânduri (rândul 1 semicircular); **MANUFACTURA DE ARME.** Dedesubt, stema Principatelor Unite.

Rv. Legendă pe nouă rânduri; **MANUFACTURA DE ARME*/ ROMANIEI/ FONDATĂ ÎN TIMPUL DOMNIEI/ LUI/ ALESSANDRU IOAN IO/ FIIND MINISTRU DE RESBEL/ GENERALUL JOAN: EMAN: FLORESCU/ANUL 1863 LUNA IUNIE.**

AE aurit, 51 mm, 59,43 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1882/BII2065.

Al, 51 mm, inv. MNIR, 75.521.

AE, galvanoplastie, 62 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 1015/5092/3777.

BSNR III p. 25, MPR pp. 59, 237.

- 26-27.** Medalie comemorativă, *Al I. Cuza - Expoziția de horticultură și apicultură din București*, 1864, gravor Pittner.

Av. Bustul domnitorului în costum de ofițer, în profil spre dreapta. Sus, semicircular, legenda **ALECSANDRU IOAN I PRINCIPELE ROMANII 1864.** Sub braț **A. PITTNER F.**

Rv. Coroană din elemente vegetale (viță-de-vie, stejar), pe care sunt reprezentate în medalioane sus-jos, stânga-dreapta, un buchet de flori-stup, fructe-ciorchine. În c.l., legendă circulară * **ESPOSITIUNE DE ORTICULTURA SI APICULTURA ÎN BUCUREȘTI.** Central, legendă pe șapte rânduri **ONÓRE/ ȘI/ ÎNCURAGIARE/ AGRICULTUREI/ ȘI/ INDUSTRIII/ 1864.**

AR, 60 mm, inv. MNIR, 159.480.

AE, 60 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1358/BII1581.

BSNR III p. 30, MPR pp. 62, 237.

- 28-29.** Medalie comemorativă, *Al.I. Cuza - Expoziția de horticultură și apicultură din București*, 1865, gravor Pittner.

Av. c.m.s.

Rv. c.m.s., dar anul **1865.**

AR, 60 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 134/3174/4267.

AE, 60 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1359-1360/BII1502-1503 și Pv. 1364/BII1507-1508.

BSNR III p. 31, MPR pp. 62, 238.

- 30.** Medalie comemorativă, *Al.I. Cuza - Expoziția regională din București*, 1864, gravor Pittner.

Av. c.m.s.

Rv. Coroană din elemente vegetale (viță-de-vie, stejar), pe care sunt reprezentate în medalioane sus-jos, stânga-dreapta: berbec-plug, bovideu-cal. În c.l., legendă circulară: * **EXPOZIȚIUNE REGIONALĂ ÎN BUCUREȘTI**. Central, legendă pe șapte rânduri: **ONÓRE/ ȘI ÎNCURAGIARE/ AGRICULTUREI/ ȘI INDUSTRII/ 1864**.

AE, 60 mm, inv. MNIR, 75.564; ex CNBAR, Transfer, Pv. 2493/136/66 și Col. BNR, Pv. 1361/BII1504 și Pv. 1889/BII2072.

BSNR III p. 31, MPR pp. 62, 237.

- 31-32.** Medalie comemorativă, *Al.I. Cuza - Expoziția regională din București, 1865*, gravor Pittner.

Av. c.m.s.

Rv. c.m.s., dar anul **1865**.

AR, 60 mm, inv. MNIR, 159.465; ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1363/BII1506.

AE, 60 mm, inv. MNIR, 29.587; ex CNBAR, Transfer, Pv. 2495/136/69 și Col. BNR, Pv. 1362/BII1505.

BSNR III p. 31, MPR pp. 62, 238.

- 33-34.** Medalie comemorativă, *Al.I. Cuza - Expoziția regională din Iași, 1865*, gravor Pittner.

Av. c.m.s.

Rv. c.m.s., dar **IASSY** și anul **1865**.

AR, 60 mm, inv. MNIR, 159.474.

AE, 60 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Pv. 2497/136/70 și Col. BNR, Pv. 1355-1356/BII1496-1499.

BSNR III p. 31, MPR pp. 62, 238.

- 35-36.** Medalie comemorativă, *Al.I. Cuza - Expoziția regională din Târgul Fălticeni, 1864*, gravor Pittner.

Av. Bustul domnitorului în costum de ofițer, în profil spre dreapta; fără numele gravorului; anepigrafă.

Rv. c.m.s., dar **TÎRGUL FÎLTICENI** și anul **1864**.

AR, 58 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 126/1-2/3165-3164/4255-4256.

AE, 58 mm, inv. MNIR, 29.591.

BSNR III p. 30, MPR pp. 62, 237.

- 37.** Medalie comemorativă, *Al.I. Cuza - Expoziția regională din Târgul Fălticeni*, dar pe avers numele gravorului A. Pittner, sub umăr.

AE, 60 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Pv. 2494/136/68, Col. BNR, Pv. 1357/BII1500.

Inedit.

- 38.** Medalie unifacies, *Al.I. Cuza*, executată după modelul gravorului Pittner; <probă>.

Bustul domnitorului în costum de ofițer, în profil spre dreapta; fără numele gravorului; anepigrafă.

AE, 58 mm, inv. MNIR, ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 901/BII988.

Inedit.

39. Medalie-decorație cu toartă, *Pro Virtute Militari 13 septembrie 1848*, 1864, Paris, gravor Caqué.

Av. Acvila Țării Românești, încoronată, ține cruce în cioc, în gheara dreaptă sabie și în cea stângă sceptru. Pe piept este reprezentat scut cu simbolul Moldovei (capul de zimbru). Sus, legendă semicirculară **PRO VIRTUTE MILITARI**, iar jos, semicircular, numele gravorului **CAQUÉ F. L'ÉMPEREUR A PARIS**.

Rv. În ghirlandă de laur legendă pe patru rânduri **SEPTEMBRIE/ 1848/ DEALUL/ SPIREI**.

Pe muchie marcajul **CUIVRE**.

AE, 33 mm, inv. MNIR, 102.148, perforată.

BSNR III p. 15, MPR p. 235.

- 40-41. Medalie-decorație, *Devotament și curaj*, 1864, Paris, gravor Caqué.

Av. Capul principelui Cuza spre stânga. Sus, semicircular, legenda **ALESSANDRU ION I. Dedesubt, 1864**. Sub gât inițialele gravorului **C.F.**

Rv. În cunună de stejar legendă pe trei rânduri **DEVOTAMENTU/ ȘI/ CURAJIŪ**.

AR, 30 mm, inv. MNIR, Custodie, Pv. 2438; panglică roșu cu margini bleu, prinsă cu cunună de laur.

MC argintat, 31 mm, 12,53 g, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 479/3784/4147; panglică cu două benzi verticale, galben-roșu.

BSNR III p. 28, MPR p. 237.

42. Medalie-decorație cu inelul de prindere fixat de o coroană închisă, *Virtutea militară*, 1864, gravor C.

Av. Capul principelui Cuza spre stânga. Sus, semicircular, legenda **ALESSANDRU ION I. Dedesubt, 1864**. Sub gât inițialele gravorului **C.F.**

Rv. În cunună de laur, legendă pe două rânduri **VIRTUTE MILITARĂ**.

MC argintat, 32 mm, inv. MNIR, 159.808.

BSNR III p. 28, MPR p. 237.

43. Proiectul *Ordinului Unirii*, 1864.

Cruce din email roșu închis având între brațe câte trei raze, iar în cele opt colțuri câte o piatră albă (lipsesc două pietre). În centru medalion din email roșu închis în cerc de aur, în care se află monograma A. Deasupra crucii,

coroană fleurenată "tip Asaki"⁹¹, ornamentată cu patru pietre albe, trei roșii, trei verzi. Panglică din moar alb, bordată cu tricolor.

AU și email, 63x52 mm, inv. MNIR, 33.008.

44. Decorație, *Ordinul Unirii*, 1864, Paris.

Cruce din smaltț albastru înconjurată de raze, purtând deasupra coroana princiară. În centru, medalion din smaltț roșu, înconjurat de un cerc albastru închis pe care se află legenda **GENERE ET CORDE FRATRES** înconjurată de o cunună de frunze de stejar. Pe medalionul roșu, la mijloc, pe avers cifrele 5 și 24, simbolul Unirii celor două principate, iar pe revers monograma principelui. Panglica și rozeta sunt din moar roșu cu gri.

AU 750 ‰, 40 mm, inv. MNIR, 31.801.

45. Medalie-premiu ovală cu toartă, *Școala Normală de Fete din Iași, Premiu de onoare - 1867*, 1864-1867, Iași.

Av. Central, scuturile acolate cu stemele Țării Românești și Moldovei surmontate de coroană princiară; dedesubt două ramuri de laur. Sus, legendă semicirculară cu litere gotice **Medalie de Anoare**.

Rv. În cunună de laur, legendă cu litere cursive pe cinci rânduri **Scoala/ Normală/ de Fete/ din Iași/ 1867**.

AE cu urme de aurire, 40x35 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 490/3806/4481.

Reprezentările și legendele gravate.

BSNR III pp. 28-29, MPR p. 237.

46. Medalie-premiu cu toartă, *Premiul II la concursul de scrimă organizat de Școala Normală Militară, cursul 1864-1865*, 1865, Iași.

Av. Central, stema Principatelor Unite. Sus, legendă semicirculară incizată **ȘEFULU REGIMENTULUI IV. DE LINIE**. Dedesubt, două ramuri de laur.

Rv. Sus, legendă incizată semicirculară **ȘCOLA NORMALĂ MILITARĂ**. Central, legendă incizată pe cinci rânduri **IILE/ Premiu/ de Scrimă/ Iul curs/ 1864-1865**.

MC, 28 mm, 11,99 g, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1365/BII/1509.

MPR 238.

47. *Ecuson cu stemele Principatelor Unite*, 1862-1866.

Scuturile acolate ale Principatelor Moldova și Țara Românească surmontate de coroană princiară, așezate pe două steaguri și ramuri de laur și stejar.

MC aurit, 39x28 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Col. BNR, Pv. 2308/BII2511.

Inedit.

⁹¹ Constanța Știrbu, *Date noi privind instituirea...*, p. 98.

Postume

48. Medalie-premiu cu toartă, *Școala Normală de Fete din Iași, Premiu de aplicațiune și conduite*, 1871, Iași.
Av. Central, scuturile acolate cu stemele Țării Românești și Moldovei surmontate de coroană princiară. Legendă circulară cu litere gotice **Medalie de Aplicațiune și Conduite**.
Rv. În cunună alcătuită din elemente vegetale, legendă pe cinci rânduri, cu litere cursive **Școala/ Normală/ de Fete/ din Iași/ 1871**.
Reprezentările și legendele incizate.
AE aurit, 30 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 514/3854/4477.
Inedită.
- 49-50. Medalie comemorativă cu toartă, *Moartea principelui Al.I. Cuza*, 1873.
Av. Bustul principelui în profil spre stânga, în costum de ofițer; legendă semicirculară întreruptă **ALECSANDRU JON - DOMN. ROMANILOR**.
Rv. În cunună de laur, legendă pe trei rânduri **CUSA VODA/ 1859-1866/ 1873**.
AE aurit, 23 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1377/BII/521.
AE, 23 mm, inv. MNIR, 55.523; ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1378/BII1522.
BSNR III pp. 43-44, MPR, p. 240.
- 51-52. Medalie cu toartă, *Comemorarea unui an de la moartea principelui Al.I. Cuza*, 1874.
Av. c.m.s., aceeași ștanță.
Rv. c.m.s., aceeași ștanță, dar legenda **CUSA VODA/ SPRE/ POMENIREA/ 1874**.
MC aurit, 23 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1895/BII2079.
AE, 23 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1894/BII2078.
BSNR III p. 44, MPR, p. 240.
53. Medalie comemorativă unifacies cu toartă, *Alexandru Ioan Cuza, <1902-1912>*.
Central, bust 3/4 Al.I. Cuza în costum de gală cu mantia pe umeri; legendă stânga-dreapta **ALEXANDRU - JON CUZA**.
AR aurit, 35 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1376/BII1520.
Inedit.
54. Medalie comemorativă unifacies cu toartă, *Alexandru Ioan Cuza*,
AE aurit, 30mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1375/BII1519
Inedit.
55. Medalie comemorativă cu toartă, *Sprrijinitorilor ridicării monumentului lui Al.I. Cuza din Iași*, 1903, Iași, gravor Elias Șaraga.
Av. Bustul principelui Al. I. Cuza în costum de ofițer, spre dreapta.

Rv. Legendă circulară **ONÓREA SPRIJINTORILOR RIDICAREI MONUMENTRULUI**. Central, legendă pe cinci rânduri **MARELUI/ DOMN/ ALEXANDRU JON I/ CUZA/ 1903**.

AE aurit, 22 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 732/1/4528/3372.
BSNR XIII/28 p. 72.

56. Plachetă comemorativă unifacies, *Alexandru I. Cuza - 1859-1866*, 1903, gravor N. Iancovici.

Av. Bustul domnitorului Cuza fără favoriți în profil spre dreapta, purtând uniforma de ofițer. Sus, stânga, legendă incizată pe două rânduri **Alex. I. Cuza/ 1859-1866**. Sub umăr, incizat anul **1903**; pe umăr, incizat numele autorului **N. Iancovici**.

AE cu patină argintie, 110,5x78 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Pv. 3394/B3803.
Inedit.

57. Plachetă comemorativă cu toartă, *Alexandru I. Cuza - 1859-1866*, <1903>.

Av. Bust c.m.s., în chenar vegetal încadrat liniar. Deasupra, pe marginea de sus, în cartuș, **1859 - stema regatului - 1866**. Sub bust, în cartuș, **ALEX. I. CUZA**. În partea de jos, chenar din cinci rozete cu șase petale.

AE, 156x103 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 3389/B3798.
Inedit.

- 58-59. Medalie comemorativă cu toartă, *40 de ani de la abdicarea principelui Al. Ioan Cuza*, 1906, Iași, gravor Elias Șaraga.

Av. În c.p., central, bustul senestra al principelui, purtând costumul de colonel de roșiori; legendă circulară întreruptă **ALECSANDRU IOAN I - CUZA-VODĂ * 1820 † 1873**. Sub umăr, **F. SARAGA**.

Rv. În c.p., legendă pe 12 rânduri: **1866 - 11 FEBRUARIE - 1906/ 40 DE ANI/ DE LA ABDICAREA DOMNITORULUI/ ÎN FAVOAREA UNEI DINASTII STREINE/ SUB A SA MĂREĂȚĂ DOMNIE/ S'AU SĂVÂRȘIT/ UNIREA PRINCIPATELOR 1859/ SECULARIZAREA AVERILOR/ MĂNĂSTIREȘTI 1863/ ÎMPROPRIETĂRIEA/ ȚĂRANILOR/ 1864**.

MC aurit, 38 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 516/3864-3865/3438-3439.

MC argintat, 38 mm, inv. MNIR, 75.524.

BSNR III pp. 142-143, MPR, p. 255.

60. Medalie comemorativă, *40 ani de domnie a Regelui Carol I – Al.I. Cuza întâiul domn al Principatelor Unite*, 1906, <București, gravor Carniol>.

Av. Bustul regelui Carol I $\frac{3}{4}$ spre dreapta, în costum de ofițer, cu decorații pe piept; legendă semicirculară **CAROL I PRIMUL REGE AL ROMÂNIEI 1906**.

Rv. Bustul domnitorului Cuza $\frac{3}{4}$ spre stânga, în costum de ofițer, cu decorații pe piept; legendă semicirculară pe două rânduri **ALECSANDRU**

IOAN CUZA ÎNTÂIUL DOMN AL PRINCIPATELOR UNITE/1859 - /1866.

AE argintat, 37 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 135/BII160.
BSNR XII/25 p. 146.

- 61-62.** Medalie comemorativă, *Jubileul Unirii Principatelor*, 1909, gravor Mayer&Wilhelm, Stuttgart, bătută de Societatea Numismatică Română.

Av. Bustul Regelui Carol I, 3/4 dextra; deasupra capului coroana de oțel, în față grupaj de trei steaguri, peste care este plasată stema mare a regatului așezată pe ram de stejar și laur. În parte de jos, stânga- dreapta, **24. JANVARIE - 1909.**

Rv. Central, scena proclamării lui Cuza domn al Munteniei la 24 ianuarie 1859. Deasupra, în medalion așezat pe ram de palm și laur, bustul domnitorului Cuza în profil dextra. În exergă **24 JANVARIE 1859/ SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ** (rândul doi, semicircular).

AR, 70 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1028.

AE, 70 mm, inv. MNIR, 29.386, ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 317.

BSNR XII/24 p. 98, MPR p. 259.

- 63-66.** Medalie comemorativă cu toartă, *Al.I. Cuza - Jubileul Unirii Principatelor*, 1909, Iași, gravor Elias Șaraga.

Av. Bustul principelui Cuza senestra, c.m.s.; în spate ram de laur, iar în față, pe două rânduri **CUZA VODĂ/ 1820+1873.**

Rv. Sus, legendă semicirculară **ÎN AMINTIREA A 50A ANIVERSĂRI DE LA UNIREA PRINCIPATELOR.** În câmp, alegorie: la stânga, România întinde ram de palm spre Moldova și Țara Românească, așezate și sprijinindu-se stânga pe câte un scut cu stemele Moldovei și respectiv Țării Românești. Din spatele lor răsare soarele. Deasupra razelor, **IUBIRE PACE ȘI UNIRE.** În exergă legendă semicirculară **1859 5-24 IANUARIE 1909.**

AR, 39,5 mm, 21,54 g, inv. MNIR, 30.423, ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1156.

AE aurit, 40 mm, inv. MNIR, 1873.

AE argintat, 40 mm, inv. MNIR, 75.525.

AE, 39 mm, inv. MNIR, 75.577, 29.386, ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1157/1-2.

BSNR XII/24 p. 99, MPR, p. 259.

- 67.** Medalie comemorativă cu toartă, *Al.I. Cuza - Jubileul Unirii Principatelor*, 1909, Iași, gravor Elias Șaraga.

Av. c.m.s., dar sub bust numele gravorului **F. ȘARAGA.**

Rv. c.m.s.

AE, 39 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 515.

BSNR XII/24 p. 99, MPR, p. 259.

68. Medalie comemorativă, *75 ani de la fondarea Academiei Mihăilene din Iași și 50 de ani de la fondarea Universității din Iași*, 1911, Iași, gravor Elias Șaraga.
Av. Efigiile aeolate ale principilor Mihail Sturdza, A.I. Cuza și Regelui Carol I în profil dextra; sus, legendă semicirculară **†MIHAIL STURDZA VODĂ†CUZA VODĂ, CAROL I REGE**.
Rv. În câmp, clădirea Universității din Iași; sus, legendă semicirculară **75 ANI DE LA FUNDARIA ACADEMIEI MIHAILENE**; în exergă, semicircular, legenda **50 ANI DE LA FUNDARIA UNIVERSITAȚII IAȘI**.
AE aurit, 62 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1033/BII/1129.
MPR p. 260.
- 69-70. Medalie comemorativă, *75 ani de la fondarea Academiei Mihăilene din Iași și 50 de ani de la fondarea Universității din Iași*, 1911, Iași, gravor Elias Șaraga.
Av. c.m.s.
Rv. c.m.s.
AE aurit, 40 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 2402/BII/2622.
AE argintat, 40 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 2401/BII/2621 și Pv. 2799/BII/3170.
MPR p. 260.
71. Medalie comemorativă cu toartă, *75 ani de la fondarea Academiei Mihăilene din Iași și 50 de ani de la fondarea Universității din Iași*, 1911, Iași, gravor Elias Șaraga.
Av. c.m.s.
Rv. c.m.s.
AE aurit, 40 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 2799/BII/3169.
MPR p. 260.
72. Ecuson, *Participant la Serbările Universității din Iași*, 1911.
Pe o panglică tricolor ripsată, este prins ecusonul metalic - central, carte deschisă așezată pe două ramuri de măslin, pe care este înscrisă legenda **UNI VER/ SITA TEA/ DIN IAȘI**. Deasupra și dedesubtul grupajului, două eșarfe desfășurate, pe care este înscrisă legenda **SERBĂRILE/ JUBILARE**. În partea inferioară, două cornuri ale abundenței care susțin o panglică pe care scrie **1860-1910**.
MC și panglică tricolor, 35x30 mm, inv. MNIR, 33.364.
Inedit.
73. Medalie comemorativă, *În amintirea ridicării statuilor lui Cuza și Kogălniceanu la Iași*, 1911.

Av. Busturile acolate ale domnitorului Cuza și ministrului Kogălniceanu în profil dextra; sus, legendă semicirculară **CUZA - VODĂ ★1820. †1873. MIHAIL KOGĂLNICEANU ★1817. †1891.**

Rv. Legendă semicirculară **ÎN AMINTIREA RIDICĂRII STAFUILOR LOR ÎN IAȘI 1911.** Central, pergament desfășurat așezat pe ram de laur, pe care este înscrisă legendă pe șapte rânduri: **POPOARELE SE/ ONOREAZĂ PE ELE/ ÎNSĂȘI când PĂSTREA-/ZĂ ȘI ÎNCONJOARĂ/ CU DRAGOSTE MEMORIA/ MARILOR LOR PATRIOTI/ Carol.**

AR, 53 mm, inv. MNIR, 75.578.

BSNP XII/24 p. 102, MPR p. 260.

74-75. Medalie comemorativă, *În amintirea ridicării statuiilor lui Cuza și Kogălniceanu la Iași, 1911.*

Av. C.m.s.

Rv. C.m.s.

AE aurit, 40 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 1944/BII2132.

AE aurit, 38 mm, inv. MNIR, 1857-1858.

BSNR XII/24 p. 102, MPR p. 260.

76-77. Medalie comemorativă cu toartă, *În amintirea ridicării statuiilor lui Cuza și Kogălniceanu la Iași, 1911.*

Av. C.m.s.

Rv. C.m.s.

AE aurit, 40 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Pv. 1944/BII2132.

AR, 40 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Pv. 1456/BII1609.

BSNR XII/24 p. 102, MPR p. 260.

78. Medalie comemorativă cu toartă, *Inaugurarea statuiii lui Cuza la Iași, 1912, Nürnberg, gravor Joseph și Christian Lauer.*

Av. Central, bustul 3/4 al domnitorului Cuza în costum de ofițer; sus legendă semicirculară **ALEXANDRU IOAN I CUZA**; jos, semicircular, **5/24 FEBRUAR 1859 - 2 MAI 1864 - 11 FEBRUAR 1866**; pe braț **J CHR Lauer Nurenberg.**

Rv. Central, monumentul; stânga - dreapta **CUZA - / VODĂ.** Sus, semicircular, legendă întreruptă **ROMÂNIA RECUNOSCĂTOARE MARELUI DOMNITOR ROMÂN.** Jos, semicircular, **JASI - 1912.**

AR, 29 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 131/3170/3108.

Inedit.

79. Medalie comemorativă cu toartă, *Inaugurarea statuiii lui Cuza la Iași, 1912, Nürnberg, gravor Joseph și Christian Lauer.*

AR, 34 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 487/3800/3107.

Inedit.

80-81. Medalie comemorativă cu toartă, *Inaugurarea statuiii lui Cuza la Iași, 1912, Iași, gravor Elias Șaraga.*

Av. Central, bustul 3/4 al principelui; sus legendă semicirculară **ALEXANDRU IOAN I CUZA**; jos, semicircular **5/24 FEBRUAR 1859 - 2 MAI 1864 - 11 FEBRUAR 1866**.

Rv. Central, monumentul; stânga - dreapta **CUZA - / VODĂ**. Sus, semicircular, **ROMÂNIA RECUNOSCĂTOARE MARELUI DOMNITOR ROMÂN**. Jos, semicircular **JASI - 1912**.

MC argintat, 34 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 487/1/3798/3107.

MC argintat, 33 mm, inv. MNIR, 75.522 și 30.635.

Inedit.

82. Medalie comemorativă cu toartă, *Inaugurarea statuii lui Cuza la Iași, 1912, Iași, gravor Elias Șaraga.*

Av. C. m. s.

Rv. C. m. s.

MC argintat, 29 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Col. Moscova, Pv. 487/2/3799/3108.

Inedit.

83. Minimedalie comemorativă ovală cu toartă, *În amintirea inaugurării monumentului principelui Al.I. Cuza la Iași, 1912.*

Av. Bustul principelui 3/4 dextra, în costum de ofițer.

Rv. Legendă pe trei rânduri ★/ **Cuza/ 1859/ 66/ 1912**.

AR aurit, 20x15 mm, inv. MNIR, ex CNBAR, Transfer Pv. 2389/II, 131/1.

MC aurit, 20x15 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Custodie, Pv. 1354.

Inedit.

84. Medalie comemorativă, *Aniversarea a 40 ani de la fondarea Azilului Elena Doamna, 1912, București, gravor Radivon.*

Av. Busturile accolat ale Regelui Carol I și Reginei Elisabeta în profil dextra; în față capela azilului fondată de regină; deasupra legendă semicirculară **CAROL I REGE ȘI ELISABETA REGINĂ**. În exergă legendă pe trei rânduri **VIITORUL ȚĂRII/ FEMEIA ÎL ȚESE/ CARMEN SYLVA**.

Rv. Bustul Elenei Cuza; în spate clădirea Azilului, iar deasupra ei **1862/ 1912**; în spatele efigiei, senestra, legendă pe patru rânduri **ELENA/ DOAMNA/ FUNDATOAREA/ AZILULUI**. În exergă, **AZILUL/ ELENA DOAMNA** (rândul doi semicircular).

AE, 50 mm, inv. MNIR, 30.573.

MPR, p. 260.

85. Medalie comemorativă, *Centenarul Unirii Principatelor, 1959, modelator St. Grudinschi, emisă de Societatea Numismatică Română.*

Av. Bustul domnitorului Al. I. Cuza în costum de ofițer, dextra; sus, legendă semicirculară ★ **ALEXANDRU IOAN CUZA** ★.

Rv. Sus, în medalion, emblema Societății Numismatice Române. Dedesubt, legendă pe patru rânduri **1859-24 IANUARIE-1959/ CENTENARUL UNIRII/ SOC. NUMISMATICĂ ROMÂNĂ/ RECUNOȘTINȚĂ**.
Dedesubt ram de laur.

AE, 60 mm, inv. MNIR, Custodie, C. 1597/a.

SCN, III, 1960, p. 541, MPR p. 280.

86. Medalie comemorativă, *Centenarul Liceului N. Bălcescu din Brăila*, 1963, modelator H. Ionescu.

Av. Central, clădirea liceului. Sus, semicircular, **LICEUL N. BĂLCESCU**. În exergă, pe două rânduri, **MDCCCLXIII/ BRĂILA** (rândul doi semicircular).

Rv. În cunună de laur, legendă centrală pe două rânduri **CENTENAR/ 1863-1963**.

AE, 50 mm, inv. MNIR, 85.022.

Inedit.

87. Medalie comemorativă, *Centenarul Universității din București*, 1964, modelator H. Ionescu.

Av. Între 2 c.l. legendă circulară **VINIVERSITAS STVDIORVM BUCVRESTIENSIS**. Central, fațada Universității; iar în exergă ornament decorativ vegetal.

Rv. În cunună de laur legendă pe cinci rânduri **ANNO/ MDCCCLXIV/ A POPULO/ DACOROMANO/ CONDITA**.

AE, 50 mm, inv. MNIR, 31.947.

MPR pp. 282, 177-178.

88. Medalie comemorativă, *Centenarul Liceului Mihai Viteazul din București*, 1965, modelator H. Ionescu.

Av. Între 2 c.l. legendă circulară **LICEUL MIHAI VITEAZUL BUCUREȘTI ♦ MDCCCLXV ♦**. Central, fațada liceului; iar în exergă ornament decorativ vegetal.

Rv. Între 2 c.l. legendă circulară **PENTRU DESVOLTAREA ȘTIINȚEI ȘI CULTURII ♦ IMV**. Central, legenda **CENTENAR/ 1865 – 1965**; dedesubt două ramuri de laur.

AE, 50 mm, inv. MNIR, 85.011.

MPR p. 282.

89. Medalie comemorativă, *Fondarea Academiei Române din București în 1857*, rebătuțată în 1963; modelator H. Ionescu.

Av. Între 2 c.l. legendă semicirculară, sus **AKADEMIA ROMINA IN BUCUREȘTI**; central fațada Universității, iar deasupra ei legenda **TRIUMFUL/ SCIINȚELOR**. În exergă ornament, dedesubt legendă semicirculară între 2 c.l. **MDCCCLVII**.

Rv. Legendă circulară întreruptă între 2 c.l. **ÎN MEMORIA FNDATORILOR. SA PUS TEMELIA LA 10 OCTOMBRIE..** Central, în cunună de stejar, legendă pe patru rânduri **SPRE/ DESVOLTAREA/ SPIRITELOR/ TINERIMI.** Deasupra legendei, acvila Munteniei așezată pe un grupaj de drapele, sabie, fulgere.

AE, 50 mm, inv. MNIR, 31.945-31.946.

SCN, IV, pp. 304-305, MPR p. 281.

90. Medalie comemorativă unifacies (Machetă), *110 ani de la întemeierea Școlii generale nr. 23 din București*, 1970.

În c.p. exterior, sus, legendă pe trei rânduri **ȘCOALA/ GENERALĂ DE 10/ ANI - BUCUREȘTI - R. 23.** Dedesubt, **110 ANI**, alături de o carte deschisă pe care sunt înscrșișii anii **1860 - 1970**. Jos stânga, ram de laur.

AE, 80 mm, inv. MNIR, 85.023.

Inedit.

- 91-92. Plachetă comemorativă, *140 ani de la Unirea Principatelor Române la 24 Ianuarie 1859*, 1999, bătută de Secția Numismatică a Cercului Militar Național din București, gravor Vasile Gabor.

Av. În câmp, dreapta, domnitorul Al. I. Cuza în costum de aparat. În fața sa, sus, stema Principatelor Unite din 1863; dedesubt legendă pe patru rânduri **ALEXANDRU I. CUZA/ 1820 - 1873/24 IANUARIE/ 1859 - 1999**. Sub colțul mantiei, inițialele gravorului **V.G.** Pe marginea dreaptă, **SECȚIA NUMISMATICĂ A C.M.N.**

Rv. Palatul de la Ruginoasa; dedesubt legenda **PALATUL DE LA RUGINOASA.**

AR, 61x42 mm, inv. MNIR, 300.137, în casetă.

AE, 60x41 mm, inv. MNIR, 300.138.

Inedit.

93. Cocardă, *Societatea Cuza-Vodă - Consilier*.

Rozetă din panglică tricolor de care sunt prinse două panglici tricolor, terminate cu ciucuri din fir metalic aurit. Pe prima este cusută cu fir metalic aurit legenda **CONSILIER**, pe a doua este imprimată, cu culoare albastru deschis, legenda **SOC. CUZA - VODA.**

Panglică de mătase tricolor și fir metalic aurit, 106/66 mm, inv. MNIR ex CNBAR, Transfer, Col. BNR, Pv. 3004/BII3383.

Inedit.



Medalie. *Divanurile Ad-hoc întrunite în 7 și 9 octombrie 1857, avers și revers (cat. 1-2)*
Médaille. *Les Divans Ad hoc réunis le 7 et 9 octobre 1857, droit et revers (cat. 1-2).*



Insignă. *Deputat în Divanul Ad-hoc al Moldovei, 1857 (cat. 6-8).*
Insigne. *Député dans Le Divan Ad hoc de la Moldavie, 1857 (cat. 6-8).*



Medalie, 24 ianuarie 1859 – Prima Cameră a Principatelor Unite – Deputatul este inviolabil, 1859, avers și revers (cat. 9).
Médaille, 24 janvier 1859 – La première Chambre des Principautés Unies – Le député est inviolable, 1859 droit et revers (cat. 9).



Medalie, *Alexandru Ioan I-ul domnul României – Dumnezeu protege Romania*, 1859, avers și revers (cat. 10).

Médaille, *Alexandre Jean I prince de la Roumanie – Dieu protège La Roumanie*, 1859, droit et revers (cat. 10).



Medalie, *Al. Ioan I Prințul Moldo României – Prin unire vom ajunge la fericire*, 1859, avers și revers (cat. 11–12).

Médaille, *Al. Jean I Prince de la Moldo Roumanie – Par l'union nous serons heureux*, 1859, droit et revers (cat. 11–12).



Medalie, *Fuzionarea oștilor Moldovei și Munteniei la 14 aprilie 1859*, avers și revers (cat. 13–14).

Médaille, *Le fusionement des armées de la Moldavie et de la Valachie le 14 avril 1859*, droit et revers (cat. 13–14).



Medalie, *Instalarea Curții de Casație a Principatelor Unite la Focșani*, 1862, avers și revers (cat. 15–16).

Médaille, *L'installation de la Cour de Cassation des Principautés Unies à Focșani*, 1862, droit et revers (cat. 15–16).



Medalie, *Fondarea Azilului Elena Doamna*, 1862, avers și revers (cat. 17–19).

Médaille, *La fondation de l'Asile la Princesse Hélène*, 1862, droit et revers (cat. 17–19).



Medalie, *Districțul Tecuci lui Al. I. Cuza făuritorul unirii, restauratorul mănăstirilor închinat*, 1863, avers și revers (cat. 20–21).

Médaille, *Le Département de Tecuci pour Al. J. Cuza le créateur de l'Union restaurateur des monastères soumis*, 1863, droit et revers (cat. 20–21).



Medalie, 18/30 august 1863 – *Honos Virtuti*, 1863, avers și revers (cat. 22).

Médaille, 18/30 août 1863 – *Honos Virtuti*, 1863, droit et revers (cat. 22).



Medalie, *Înființarea Manufacturii de arme*, 1863, avers și revers (cat. 23–25).

Médaille, *La fondation de la Manufacture des armes*, 1863, droit et revers (cat. 23–25).



Medalie, *Al. I. Cuza – Expoziția de horticultură și apicultură din București*, 1864, avers și revers (cat. 26–27).

Médaille, *Al. J. Cuza – L'exposition d'horticulture et d'apiculture de Bucarest*, 1864, droit et revers (cat. 26–27).



Medalie, Al. I. Cuza – Expoziție regională la Iași, 1865, avers și revers (cat. 33–34).

Médaille, Al. J. Cuza – L'exposition régionale de Iassy, 1865, droit et revers (cat. 33–34).



Medalie, Al. I. Cuza – Expoziție regională din Târgul Fălticeni, 1864, avers și revers (cat. 37).

Médaille, Al. J. Cuza – L'exposition régionale de Fălticeni, 1864, droit et revers (cat. 37).



Medalie unifacies, Al. I. Cuza – <probă> (cat. 38).

Médaille uniface, Al. J. Cuza – <épreuve> (cat. 38).



Medalie-decorație, *Pro Virtute Militari* 13 septembrie 1848, 1864, avers și revers (cat. 39).
Médaille-décoration, *Pro Vertu militaire* 13 septembre 1848, 1864, droit et revers (cat. 39).



Medalie-decorație, *Virtutea militară*, 1864, avers și revers (cat. 42).
Médaille-décoration, *La Vertu Militaire*, 1864, droit et revers (cat. 42).



Proiectul *Ordinul Unirii*, 1864, avers (cat. 43).
Projet de *l'Ordre de l'Union*, 1864, droit (cat. 43).



Decorație, *Ordinul Unirii*, 1864, avers și revers (cat. 44).

Décoration, *l'Ordre de l'Union*, 1864, droit et revers (cat. 44).



Medalie-premiu, *Școala Normală de Fete din Iași*, *Premiu de onoare* – 1867, 1864–1867, avers și revers (cat. 45).

Médaille-prix, *l'École Normale des filles de Iassy*, *prix d'honneur* – 1867, 1864–1867, droit et revers (cat. 45).



Medalie-premiu, *Premiul II la concursul de scrimă organizat de Școala Normală Militară, cursul 1864-1865*, 1865, avers și revers (cat. 46).

Médaille-prix, *Le II-e prix au concours d'escrime de l'École Normale Militaire pendant les années 1864-1865*, droit et revers (cat. 46).



Medalie-premiu, *Școala Normală de Fete din Iași, Premiu de aplicațiune și conduită*, 1871, avers și revers (cat. 48).

Médaille-prix, *l'École des filles de Iassy, Prix d'application et de conduite*, 1871, droit et revers (cat. 48).



Medalie, *Sprijinitorilor ridicării monumentului lui Al. I. Cuza din Iași*, 1903, avers și revers (cat. 55).

Médaille, *Aux protecteurs de l'édification du monument de Al. I. Cuza de Iassy*, 1903, droit et revers (cat. 55).



Plachetă unifică, Alexandru I. Cuza – 1859–1866, <1903> (cat. 56; 57).

Plaquette uniface, Alexandre J. Cuza – 1859–1866, <1903> (cat. 56; 57).



Medalie, 40 de ani de la abdicarea principelui Al. Ioan Cuza, 1906, avers și revers (cat. 58–59).

Médaille, 40 années depuis l'abdication du prince Al. Jean Cuza, 1906, droit et revers (cat. 58–59).



Medalie, 40 de ani de domnie a Regelui Carol I – Al. I. Cuza întâiul domn al Principatelor Unite, 1906, avers și revers (cat. 60).

Médaille, 40 années de règne du Roi Charles I^{er} – Al. J. Cuza le premier prince des Principautés Unies, 1906, droit et revers (cat. 60).



Medalie, Jubileul Unirii Principatelor, 1909, avers și revers (cat. 61–62).

Médaille, Le Jubilé de l'Union des Principautés, 1909, droit et revers (cat. 61–62).



Medalie, Al. I. Cuza – Jubileul Unirii principatelor, 1909, avers și revers (cat. 63).

Médaille, Al. J. Cuza – Le Jubilé de l'Union de Principautés, 1909, droit et revers (cat. 63).



Medalie, 75 ani de la fondarea Academiei Mihăilene din Iași și 50 de ani de la fondarea Universității din Iași, 1911, avers și revers (cat. 68).

Médaille, 75 années de la fondation de l'Académie de Iassy et 50 années de la fondation de l'Université de Iassy, 1911, droit et revers (cat. 68).



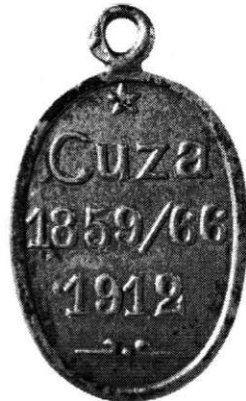
Medalie, *În amintirea ridicării statuiilor lui Cuza și Kogălniceanu la Iași, 1911, avers și revers* (cat. 73).

Médaille, *À la mémoire de l'inauguration des statues de Cuza et Kogălniceanu à Iassy, 1911, droit et revers* (cat. 73).



Medalie, *Inaugurarea statuii lui Cuza la Iași, 1912, avers și revers* (cat. 78).

Médaille, *l'Inauguration de la statue de Cuza de Iassy, 1912, droit et revers* (cat. 78).



Minimedalie, *In amintirea inaugurării monumentului principelui Al. I. Cuza la Iași, 1912, avers și revers* (cat. 83).

Miniature, *Comme souvenir de l'inauguration du monument du prince Cuza, à Iassy, 1912, droit et revers* (cat. 83).



Medalie, Aniversarea a 40 de ani de la fondarea Azilului Elena Doamna, 1912, avers și revers (cat. 84).

Médaille, L'anniversaire des 46 années de la fondation de l'Asile «La Princesse Héliène», 1912, droit et revers (cat. 84).



Medalie, Centenarul Unirii Principatelor, 1959, avers și revers (cat. 85).

Médaille, Le Centenaire de l'Union des Principautés, 1959, droit et revers (cat. 85).



Medalie, Fondarea Academiei Române din București în 1857, rebătură în 1963, avers și revers (cat. 89).

Médaille, La Fondation de l'Académie Roumaine de Bucarest en 1857, refrappée en 1963, droit et revers (cat. 89).

LA PERSONALITÉ ET L'OEUVRE DU PRINCE AL. I. CUZA DANS L'ART DE LA MÉDAILLE

- Résumé -

La galerie des illustres personnalités contient, a une place d'honneur, le prince Al. J. Cuza. La mémoire du métal fait qu'il persiste, à travers les siècles, le visage et les œuvres du prince. Un grand nombre de pareilles médailles se trouvent dans les collections du Musée National d'Histoire de la Roumanie.

D'après les sujets, la stylistique et les graveurs la frappe des médailles contiennent trois étapes. Dans la première étape - 1857-1862 - nous avons mis les médailles qui commémorent les actions unionistes. La deuxième étape - 1862-1865 - contiennent les plus belles pièces, frappées par l'élite des graveurs de Paris. Ces médailles commémorent les réussites du prince et de ses collaborateurs plus proche. De même, à cette étape, appartiennent les décorations, les médailles - décoration et les projets qui représentent une tendance d'indépendance du nouvel état, préoccupation du prince Cuza depuis 1860.

La dernière étape est représentée par des médailles posthumes qui commémore la mort du prince ainsi qu'une partie de ses œuvres. De même il s'agit des médailles qui présentent sur l'effigie son nom.

D'après toutes ces médailles, projets de décorations et monnaies du temps de Cuza en constatent l'intensité des actions du prince qui on mit les bases de la Roumanie moderne.